BUTLLETÍ INFORMATIU

DE LA UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

EXTENSIÓ UNIVERSITÀRIA NÚM. 11 MARÇ 1.988

BUTLLETÍ INFORMATIU

DE LA UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

NÚM 11 - Palma (Mallorca) - Març 1988

SUMARI

EDITORIAL Pàg. 1
ENTREVISTA Pàg. 2
PLOMA CONVIDADA Pàg. 4
ARTICLES Pàg. 8
CIÈNCIA FICCIÓ Pàg. 14
INFORMACIONS UNIVERSITÀRIES Pàg. 16
LLIBRES Pàg. 22

BUTLLETÍ INFORMATIU DE LA UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS
EXTENSIÓ UNIVERSITÀRIA
DIRECTOR: ANTONI BENNÀSSAR ROIG
COORDINACIÓ: BIEL MESQUIDA AMENGUAL
CONSELL DE REDACCIÓ: MARIA BARCELÓ CRESPÍ, RAMON BASSA MARTÍN, TOMÀS COLOM POL, M. CARME FERNÁNDEZ BENNÀSSAR, MARIANO J. FIOL AMENGUAL, BARTOMEU MULET TROBAT, CLIMENT PICORNELL BAUÇÀ, RUBÉN RIAL PLANAS, SEBASTIÀ ROIG RIGO, ISABEL TAPIA, ÀNGEL TERRON.
EDITOR: SERVEI DE PUBLICACIONS
REDACCIÓ: GABINET DE MITJANS DE COMUNICACIÓ.
C/ Miquel dels Sants Oliver, 2.
07012 Palma
Tl. (971) 29 52 00
COBERTA: HANNA BONNER
IMPRESSIÓ: JORVICH, S.L.
D.L.P.M. 317/84

El Butlletí Informatiu de la Universitat de les Illes Balears no participa necessàriament de les idees i de les opinions expressades en els seus articles.

SA NOSTRA
CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"

EDITORIAL

Xè ANIVERSARI DE LA UIB
Cap a la Universitat de les Illes Balears

Celebrar el desè aniversari de la creació d'una universitat pot semblar com a mínim estrany quan molts de centres universitaris tenen antiguitat centenària. Però paradoxalment, per aquesta jovenesa que té la UIB, cal ésser sensibles i conscients de l'epifànica tasca d'arrelament realitzada pels pioners i de la tasca de creixença i desenvolupament que es fa ara.

En primer lloc recordarem breument els singulars antecedents històrics que, en forma d'institucions parauniversitàries, produïren una atmosfera cultural propícia a l'ensenyament, la divulgació i la recerca dels sabers de cada època.

Ramon Llull és la primera figura històrica de la nostra cultura que intenta conjuminar els coneixements del seu temps; la fundació del Col.legi de Miramar (Valldemossa) i de l'Escola de Gramàtics (Randa) són dos fruits que marcaran la influència del sistema lul.lià dins el Renaixement. Al segle XV, Beatriu de Pinós i Agnès de Quint, fent importants donacions econòmiques per a escoles i càtedra lul.lianes, fan possible que el 1483 el rei Ferran autoritzi un Estudi General Lul.lià, que tindrà una vida atzarosa i irregular i culminarà el 1697 amb la creació de la Universitat Lul.liana, que va durar fins el 1829. La necessitat d'una Universitat pròpia no va desaparèixer; per la qual cosa la reconstrucció de l'Estudi General Lul.lià (1950), la creació de la Càtedra Ramon Llull (1959) i l'establiment dels "cursos comuns" de Filosofia i Lletres (1968) són les passes que duran a la creació d'un Patronat i d'una Comissió Promotora que, del 1972 al 1978, aconseguiran impulsar el clima necessari de col.laboració entre institucions públiques, privades i ciutadans de les Illes per tal d'aconseguir una "Universitat amb seu a Palma de Mallorca". Els primers anys de la nova Universitat foren difícils i amarats de problemes tan greus com els pressupostaris, el de la gran mobilitat dels professors i la minsa oferta acadèmica. Cal dedicar aquí un memorable record als professors d'aquests primers temps que impregnats, gairebé enardits d'entusiasme i dedicació aconseguiren suplir les deficiències de tota casta (estructurals, d'estudis, d'espai, etc.). La promulgació de la LRU (1983) obre noves perspectives de desenvolupament i d'autonomia universitària. La redacció i l'aprovació d'uns estatuts propis (1985), fita fonamental, fan esclatar una deu d'entusiasme d'aquesta darrera època que ve marcada per la nova estructuració universitària i l'aprovació, el disseny i la realització del Campus universitari.

El camí que va des de la "Universitat amb seu a Palma de Mallorca" a la Universitat de les Illes Balears té un valor emblemàtic essencial que s'ha de reflectir en un valor pràctic d'ús: la UIB ha d'ésser una empresa pública, eficaç i competitiva, que ha de crear i difondre tota casta de sabers al servei de la societat illenca, una comunitat que, tot i que de bell antuvi no va capir la significació de l'autogovern, ha avançat notablement en la comprensió i en l'abast dels sentiments de poble que vol seguir els seus propis destins.

ENTREVISTA

ENTREVISTA AL SR. ALEJANDRO ONSALO

Este Boletín es leído por personas de muy distinta condición: de una parte habrá personas que distraidamente lo toman, lo hojean y, ya que no les cuesta nada, le dan poco valor. Muy pronto queda olvidado en otro rincón, y al cabo encuentra un final triste en una papelera. Pero también habrá otras personas, quizás en menor número, que justificarán el trabajo y el dinero que cuesta traer estas páginas al mundo. Yo presumo que entre estos últimos se podrán contar la mayor parte de las personas que habiendo tenido la fortuna de una cabeza reposada y sensata, a más, habrán disfrutado de buenos maestros que en ella han hecho florecer el buen juicio que demuestran permitiéndose un rato de reposo para leer este papel de buena voluntad.

Y esta larga introducción viene a cuento porque aquí venimos a encontrar a un buen Maestro, que lo ha sido de incontables generaciones de estudiantes de estas Islas, un hombre que ha ayudado en no poca medida a regar y cultivar la sensatez que presumíamos en el lector de estas líneas. Tenemos ante nosotros a Don Alejandro Onsalo Orfila, que hasta el pasado 30 de septiembre fue profesor de nuestra Universidad, y que desde entonces disfruta de una feliz jubilación, feliz porque le ha alcanzado en una madura plenitud, en la que puede disfrutar de todo lo bueno que la vida, el descanso y la tranquilidad puede ofrecer. La conversación con él siempre ha sido fresca y distendida, y con su cambio de estado académico, podemos decir que no ha empeorado.

– *Cuéntenos algo de su vida, Don Alejandro...*

– Bueno... qué te voy a contar?... Empecé en 1945 a dar clases de matemáticas en mi propia casa, en tiempos en los que estudiar cosas tales como las que yo podía enseñar era una rareza... Tener dos alumnos era un éxito, y con tres ya me parecía una multitud. Trabajé mucho y sobreviví hasta 1954 en que gané una cátedra en el Instituto Juan Alcover, aunque tres meses después pasé al Ramon Llull, donde estuve la mayor parte de mi vida: hasta 1975, en que las incompatibilidades comenzaron a "oprimirme" de forma excesiva...

– *Usted fue Director del Instituto Ramon Llull, ¿verdad?*

– Ocupé muchos cargos, muchos... entre ellos, fuí Director, efectivamente, desde el año 1958 al 1962, según creo recordar. En este mismo año, volví a opositar, y saqué una cátedra en la antigua Escuela de Comercio, que más tarde pasó a llamarse Escuela Universitaria de Ciencias Empresariales. Desde el momento en que la Escuela entró a formar parte de nuestra Universidad, he dado clase a sus alumnos, a Médicos, a Biólogos... he hecho de todo, y por todos sitios encuentro alumnos que no recuerdo, pero que se encargan de refrescar mi memoria... "yo fuí alumno suyo en el año..." Aún es posible para mi el ir a buscar una receta y encontrar un médico que no haya sido alumno mio, pero yo diría que es "improbable"...

– *Podemos hablar de estadística con usted, que tantas horas ha dedicado a enseñarla. ¿Cuántos alumnos habrán pasado por sus "manos"?*

– Me declaro incapaz de contarlos. En otros tiempos se podía conocer a cada uno de los que asistían a mis clases. Hoy, y este es el cambio más importante que percibo en la enseñanza, el número se ha convertido en algo que casi ya

sobrepasa la capacidad de la matemática de conjuntos finitos...

– *Es seguro que en tantos años debe tener una buena colección de "disparates", ¿verdad?*

– Pues no creas; en matemáticas no hay disparates, solo hay errores. Una vez, en exámenes de reválida de cuarto, se preguntó sobre las plantas útiles para el hombre. Y un muchachito, comenzó a describir, cuidadosamente, -plantas textiles, el cáñamo, el lino... plantas que dan alimentos, las gramíneas, el arroz, el trigo... las legumbres, como las judías, o los garbanzos -y añadió, -"que tanto cuesta ganar..." Muchas veces más que disparates encontrábamos el reflejo de lo que era la sociedad en aquel momento, la família, todo el ambiente...

– *También sabemos que usted tiene algunas aficiones. Por ejemplo, le gustan las "piedras antiguas"*

– Sí; algunas aficiones conservo. Me gusta viajar y recorrer aquellas zonas en las que se guardan reliquias del románico, y del prerrománico, por allá, del Duero hacia arriba... En Mallorca puedo disfrutar del gótico... También me ha interesado la carpintería, aunque en este lugar mis logros son muy modestos. Si hubieran de pagarse las horas que he empleado en hacer algún pequeño mueble, la cifra sería astronómica. O también me gusta mucho la jardinería. No soy muy hábil, pero he disfrutado mucho con estas aficiones. También me gusta el mar, y he aprovechado todas las ocasiones que he tenido de navegar, de acercarme al mar...

Don Alejandro rie fácilmente. La conversación esta salpicada por sus risas. Todos podemos recordar esas risas en aquellas clases del Ramón Llull o de la Facultad. Yo encuentro un sonido especial en su voz, un sonido amable, grande, amistoso y relajado, que trae recuerdos de años pasados, algo pálidos, de pantalón corto, de una foto de curso.Es una voz que no se ha olvidado, que cuando se vuelve a oir nos permite recuperar nuestro pasado.

No nos despedimos de nuestro profesor. Es un hombre alegre, optimista. Se nos antoja un triunfador: ha logrado las metas que se ha propuesto, y se ha hecho admirar por su forma de conseguirlo.

Seguiremos en contacto, don Alejandro...hasta siempre.

Rubén V. Rial

INFORMACIONS UNIVERSITÀRIES

SEGON CICLE D'EMPRESARIALS

Aquest curs 1987-1988 ha suposat per a la nostra Universitat la incorporació dels estudis del segon cicle d'Empresarials. Aquesta nova realitat ha permès veure satisfeta una vella aspiració moltes vegades manifestada per l'opinió pública balear.

És evident que tradicionalment les necessitats i demandes de les empreses havien estat satisfetes pels Diplomats en Ciències Empresarials. El creixement de l'economia balear i l'aparició d'empreses de major grandària, com és el cas de les cadenes hoteleres, ha produït noves demandes de titulats de cada vegada més especialitzats. Això ha motivat la necessitat d'una professionalització en el camp de la direcció d'empreses que justifica plenament la posada en marxa d'aquest segon cicle.

En el plantejament del pla d'estudis s'ha tingut molt en compte l'especialització turística balear. Per aquesta raó la llicenciatura en Empresarials s'ha dividit en dues branques: Empresa General i Empresa Turística. Per tant, amb aquest pla s'inclouen indirectament els estudis de turisme en l'àmbit universitari.

Creim que aquest ha estat un pas endavant molt important per donar una projecció científica a l'anàlisi de l'activitat turística. Això va lligat a la creixent demanda perquè els estudis de turisme s'integrin en el catàleg de titulacions que està elaborant el Ministeri d'Educació.

Cal pensar que la posada en funcionament del Segon Cicle d'Empresarials i altres fites esdevingudes recentment, com l'inici dels estudis d'informàtica i la col.laboració amb la Conselleria de Turisme, constitueixen el pas més rellevant donat a la UIB per assolir les demandes de professionals a la nostra societat.

Eugeni Aguiló

PLOMA CONVIDADA

1963–1964, UN CURS AMB BLAI BONET

En Blai és un poeta tancat a Santanyí i d'escassíssima vida pública. Per això poca gent coneix la seva existència i la seva obra, difícil, per altra banda, de trobar.

Això justifica que us parli sobretot de la meva relació amb en Blai, concretament durant el curs 63–64 a Barcelona, i que aquestes referències que en faré siguin útils per ajudar a conèixer un fragment de la biografia del nostre poeta.

Al Saint James Palace de Sarrià

Vaig començar a estimar en Blai als meus 18 anys quan vaig llegir *El Mar* i em va faltar temps per fer que me'l presentassin. Era un diumenge assolellat de la primavera de 1963 quan en Josep Grimalt –felanitxer com jo, professor ara del Departament de Llengua Catalana i Lingüística General de la UIB i astre lingüístic de la Televisió Balear, aleshores aspirant a notari però amb fal.lera per la rondallística universal– va arreglar que féssim plegats el vermut a l'hotel Majèstic de Barcelona.

Així va començar la meva relació intermitent però d'amistat sempre intensa amb en Blai. Aquell estiu per mediació seva vaig reservar habitació allà mateix on ell vivia: a la Residència Sant Jaume (Saint James Palace, vaig saber més tard que en deien els residents amb ironia) i hi vaig romandre tot el curs 63–64. Va ser l'any que en Blai va escriure *Míster Evasió* i que la ciutat de Barcelona li atorgà el premi de novel.la per *Judas i la primavera*. Va ser, per tant, un any important en la biografia d'en Blai i, precisament, *Míster Evasió* és una obra que, com veurem, està molt relacionada amb la vida en aquella residència d'estudiants. En Blai mateix la va voler situar cronològicament amb dues dates que hi figuren: 24 de maig de 1964, a la pàgina 136, i 2 de setembre de 1964, a la darrera pàgina. Pel barri, concretament al bar del costat de la Residència, el poeta Gabriel Ferrater feia curts trajectes, de taula a taula, ajudat, com a gaiato, per una copa de ginebra ("per no caure", deia ell).

En Blai vivia al primer pis, en una habitació interior, individual, prop del bar i porta per porta de la que ocupava en Salvador Clotas, ara un dels notables del PSOE, responsable de cultura de l'Executiva federal i aleshores estudiós de Pío Baroja i detractor del nostre Josep Maria Llompart. Probablement en Blai i ell devien haver discutit anteriorment de Literatura, però jo no els vaig veure mai passar dels nivells elementals de comunicació cortesa.

Al bar, en Blai no hi anava gaire, només era segur trobar-l'hi quan per la *tele* torejava *El Viti*. El cambrer, que era un andalús granat anomenat *Señor Ríos*, en Blai el cridava amb un *Senyor Flumen* que el deixava parat: no crec que aquell pobre home arribàs mai a entendre la broma. En acostar-se, en Blai indefectiblement el feia remugar, quan li demanava el que, per estrany que sembli, era el seu còctel preferit: un laccao amb suc de melicotó (certament, no és tan dolent com feis comptes).

Més amunt del primer pis hi havia les habitacions dels estudiants: els germans Peia de Palafrugell, en Frigola... dels qui en Blai agafà els llinatges per als personatges de *Míster Evasió*, i molts d'altres que li varen servir per extreure'n els caràcters.

La convivència d'en Blai amb els estudiants era escassa fora de la residència. Només molt esporàdicament sortia amb algun de nosaltres a sopar o al cinema. Una d'aquestes rares ocasions va ser l'excursió a Montserrat que férem, la primavera del 64, en Blai, jo i un jovenet estudiant de Matemàtiques que aleshores ja tenia dèria per la llengua: en Nadal Batle, avui

Rector i personatge controvertit perquè amolla les obvietats que ningú no gosa dir.

D'estudiants mallorquins n'hi havia uns quants, però tret de mi, que vaig anar a viure allà per mor d'en Blai, els altres no crec que llegissin res seu: la literatura catalana era una cosa molt llunyana, una guerra que no els afectava. Tots, però, per un motiu o un altre, mereixen un record. N'Andreu Crespí, el nostre Delegat Provincial d'Educació, qui t'ha vist i qui et veu, barallant-se amb la indòmita QF, la Química Física de l'inaprovable doctor Ibarz, famós a tota la Residència perquè un paquistanès que hi havia estat era capaç de sostenir el seu llibre, el *Babor-Ibarz*, dos quilos ben bons de llibre, damunt el seu membre en erecció. N'Andreu Crespí de vegades explicava les canòcies del seu pare, patriota respectable, a la presó, condemnat a mort després de la guerra i que se'n va salvar perquè va accedir a casar-se per l'església amb la que seria la mare de n'Andreu. Compartia l'habitació amb en Gabriel Lladó, fulminant jugador d'handbol, després conegut advocat, cosa grossa del Port de Palma, membre actualment del Consell Social de la nostra Universitat, i sempre, com n'Andreu, independent de confiança en el PSOE. En aquella habitació se sublimava el romanticisme dels nostres vint anys, monòtonament, amb la mateixa cançó: *Ma vie*, d'Alain Barrière, talment com si la sentís ara, de tantes vegades que me la feren escoltar.

També hi havia en Jaume Armengol, d'Inca, que ha fet carrera política bescanviant el socialisme mallorquí per l'espanyol, i que aleshores escrivia amb molta facilitat: una carta diària a "s'al.lota", que era de la Pobla. El meu veïnat era en Bernat Solivellas, ara pediatra ben conegut a Ciutat, que, malgrat que escrivia versos, no havia llegit mai en Blai perquè trobava *El Mar* massa groller. I a la mateixa habitació en Domingo Aguiló, que cada setmana tenia parcials a l'Escola d'Enginyers, i que quan hi havia en Blai, mai no he sabut si per fotre-se'n, deia "desde lueg" per "desde luego".

Donya Otília era la cambrera de la residència i tots aquells que no anàvem a missa els diumenges érem víctimes del seu afany missioner: de tant en tant mentre ens feia l'habitació, deixava estampetes piadoses dins les butxaques de les nostres americanes. No crec que tingués en Blai gaire ben classificat en aquest sentit. A mi, aquella pobra dona me la va fer una mica més grossa: en tornar de les vacances de Nadal havia desaparegut de la paret de la meva habitació un dibuix d'assèptics, estilitzats i castíssims nuus femenins amb el qual el meu pare havia guanyat la Primera Medalla del Saló de la Tardor.

Aquest era l'entorn, la fauna, amb qui convivia en Blai quan escrivia *Míster Evasió* i, sens dubte, està reflectit en el llibre.

Hi havia un altre personatge curiós i entranyable que mereix ser recordat i del qual alguns deuen tenir notícies: el senyor Eduard Artells, corrector de *Serra d'Or*, que havia, literalment, destrossat una novel.la que en Blai va cometre la imprudència de fer-li corregir. Era d'un purisme tal, aquest senyor, que quan varen fer *Terra Baixa* al Romea em va recomanar que no l'anàs a veure "perquè la patrocinava la Diputació" ! I quant a la llengua bastarà dir-vos que va guanyar un premi de narració infantil amb l'única obra de creació que havia escrit , que començava amb un "tantost vaig tenir sis anys...".

Un Joyce català

El purisme era precisament una de les dèries d'en Blai que trobam reflectides amb ironia a *Míster Evasió*.
A la pàgina 55 diu:

"En entrar al carrer Pelayo, per davant les arcades d'«El Siglo», tot d'homes i de xicots amb la cara perduda em feren pensar: guaita, per aquí deu començar el que l'Oriol en diu «El Chino», bé, «El Xinu», que és, suposo, com s'escriu en català pescat de l'hora, en català fresc. (He posat això d'«El Xinu» perquè un dia, al pati de la Biblioteca Central tot parlant, el doctor Bofill digué «Xinès». No me'l vaig riure. No gosaria riure'm de res que s'hagi de morir. Em xocà, però, tu, que aquell home fumés chester i portés un vestit de tergal.)"

I a la 128:

"Ni que tingui tant d'alcohol, «profe» de llatí, com per a influir en la dilatació amorosa, aferradissa i concèntrica de l'estil nostrat, fins a punt d'esfilagarsar, eixamplar i atapeir ensems el període gramatical, que, si més no, ha de ser cantellut i joliu alhora, tal com pertoca a l'expressió veritablement catalana del català que ho és des del número dels peus fins al llamp de Déu, i és clarivident per a veure que cultura de casa nostra és flor d'Europa, que, com l'ocellàs

fènix, es mor, renaixerà, però, sempre a la
discreta, tenaç, ardent, honesta, Catalunya, ço és
que, en català, res castellà no hi diu,
i que, puix parlo, en català enraoni.
Si un home té escudella i carn de niu
a taula, tenir pàtria li assaoni
el bell pair. Son rot rotund perdoni
el rei dejú, enterrat, que al vas escriu:

«Un mort ben abillat i molta gent
són quelcom més que un bon enterrament"

Hi ha algunes altres claus que per la meva convivència amb la redacció de *Míster Evasió* puc descobrir o confirmar.

En aquell temps era notòria la seva fascinació per James Joyce. És bo dir-ho perquè en Blai, com si volgués despistar, a la 2a pàgina de *Míster Evasió*, donant els títols possibles de la novel.la, no esmenta el que fins al darrer moment va comptar posar-li: *ULISSES III*. I això que dic és coherent amb la barreja de gèneres que, com a l'*Ulisses* de Joyce, hi ha: trossos de cròniques medievals, fragments del *Llibre d'Amic e Amat* de Ramon Llull, un acudit a la pàgina 90, a la 92 i següents, un diàleg a la manera de les obres de teatre, cartes, etc.

I, ja més explícitament, a la pàgina 119, diu:

"Si és l'escriure, però, el que em converteix en poeta, de mi m'alliberi Déu, per tal de no baixar a l'infern on s'escalivà i carbonitzà Joyce: engrunat pel sentiment de ser nat a Irlanda, «truja que devora la seva pròpia ventrada», i tenir necessitat d'escriure anglès: de primer amb penediment, alenant per la nafra de l'irlandès que dintre seu quedava sense escriure; després amb ressentiment, que el convertia en difícil i tot per als anglesos; i, al final, amb rebequeria, meitat orgull, meitat tendror, d'inventar un tràgic vocabulari còmic, que no entendreu ni els anglesos ni els irlandesos, mai, fins que baixeu del ruc de la vida presa com un somni, presa com una broma de mal to a les cinc del te, fins que baixeu d'Anglaterra, d'Irlanda, i pugeu a viure al món. Llavors sereu homes, i no caldrà contar-vos històries amb mots que no tenen diccionari on caure morts amb tot l'article.", on són òbvies les referències al *Retrat de l'artista adolescent* i a l'obra inacabada i críptica *Finnegans Wake* feta, segons en Blai, per vomitar el conflicte lingüístic anglo-irlandès que Joyce i els irlandesos, com els mallorquins ara, patien.

Aquesta és la clau psicològica per entendre quin és el Blai que s'amaga darrera tota la seva narrativa fins aleshores.

Del Blai al.lotell que brolla d'imaginació i gràcia per descriure allò que veu i sent al seu poble, a la seva illa, que vomita *El Mar*, i amb aquesta santa innocència se'n va a Barcelona amb l'èxit del Joanot Martorell del 56, s'ha de passar al Blai barceloní, que descriu a *Judas i la Primavera* la vida del jovençà que ha passat la mar i, des de les arrels del poble menut, conta el xoc del seu món casolà amb la vida a la gran ciutat; i d'aquest Blai, encara impulsiu i que es fa envant, hem de passar al Blai que s'atura, per primera vegada, a *Míster Evasió*, davant la murada de la instrumentalització política de la cultura, de la intransigència respecte a la puresa del català, considerada per molts de barcelonins que degué conèixer com l'última trinxera que, superada, acabava en l'aniquilació de Catalunya com a poble. Aquest Blai perplex s'aferra a l'única arma que ell té per controlar una situació que el supera: la seva cultura literària. I d'aquest fitxer en treu el cas més paral.lel a ell que hi troba: una illa –Irlanda– com Mallorca, un conflicte lingüístic anglo-irlandès com nosaltres tenim el castellà-català, i un escriptor – Joyce– aficat, com ell, en aquest ambient. Per això *Míster Evasió* recorda l'estructura formal de l'*Ulisses*, i conté referències explícites a l'*Artista adolescent* i al *Finnegans Wake*.

I, ara, una darrera xafarderia per als exègetes de bugaderia: el maltractat professor Uriac de les darreres pàgines, "el mestre", el poeta exilat que amb l'anunci del seu possible retorn a Catalunya escandalitza l'interlocutor, no és un personatge de ficció; és l'intocable mestre Carner.

El retorn

Després d'aquest curs en Blai va intentar professionalitzar la seva vida principatina amb treballs de crítica d'art per a l'editorial Biblograf. Ja no vivia al "Saint James Palace", sinó a la residència del poeta, cantant, rapsode i cambrer García Ramos. Ben aviat, però, va retornar a la seva família, a la seva illa. Als barcelonins els va deixar una descripció del Somorrostro que ben aviat tindrà tant d'interès arqueològic com literari. Allà on en Blai explicava que del "ditxo al etxo" no hi anava més que la cremallera de la bragueta, hi correran, hi saltaran, s'hi engataran

de glòria els atletes olímpics. Déu n'hi do, Blai, com canvien les coses.

La mare d'en Blai

Míster Evasió és una ruptura en la trajectòria temàtica d'en Blai. Tot i que el misticisme, l'existencialisme, la religió (o la relligació, que en diria ell) són constantment presents a tota la seva obra, a *El Mar*, a *Haceldama* i, fins i tot, a *Judas i la Primavera*, els mallorquins, o almenys els mallorquins de poble, ens hi reconeixem perquè aquestes obres són com grans que rebenten de tot allò que Mallorca havia patit obsessivament: la guerra, bruta, innoble i venjativa, les delacions, les sortides nocturnes dels milicians amb els assassins locals que mataven per dones o per doblers, la llarga postguerra de pors, dissimulacions, claudicacions i contemporització amb els vencedors. A *Míster Evasió* i les obres posteriors, tret d'algunes pinzellades d'*Els Ulls* i *La mirada*, això ja no passa. A partir de *Míster Evasió* en Blai podria ser perfectament un escriptor castellà o francès perquè aquests pobles, que tenen resolts els problemes d'identitat col.lectiva, es poden permetre el luxe de reflexionar sobre el patetisme de l'existència humana o sobre l'angoixa de l'individu.

Queda, però, la paraula. El català d'en Blai és el millor català de Mallorca. És com si en Blai fos només l'intermediari, el sedàs que filtra i transcriu els mil anys de llengua que brollen per la boca de sa mare. Perquè heu de saber, com sé jo d'en Blai mateix, que sempre que parlava amb sa mare, duia un bloquet i un llapis per anotar ("i ara què dimonis escrius ?", li deia ella) totes aquelles expressions que li semblaven interessants.

Precisament aquest mateix any 1964 va aparèixer un deliciós llibre de Sartre, *Les paraules*, que vaig llegir per indicació d'en Blai. Acaba amb unes frases que ens donen la clau de la dualitat forma/contingut del darrer Blai: "Si jo estoig la impossible Salvació al magatzem dels accessoris, què queda? Tot un home, fet de tots els homes i que val per tots i que val com qualsevol altre." Retinguem això d'"un home, fet de tots els homes". "Tots els homes" eren per a Blai, sobretot, la gent del seu poble, del seu poble amb minúscula o del seu Poble amb majúscula. Mentre va voler, en Blai va ésser aquest home excepcionalment dotat, aquest intèrpret privilegiat de les inquietuds conscients o inconscients d'una gent que, alhora, li oferia l'instrument, les paraules, que en Blai, com ningú més, sabia triar i confegir per a aquest fi. La primera literatura d'en Blai va ser un vòmit de la cultura que el seu poble, la seva gent, li havia empeltat. Quan s'acaba la inspiració l'escriptor ha de viure de la cultura, em repetia en Blai. Ell, sense saber-ho, va fer just el contrari. Els paisatges santanyiners, les històries de la guerra, no eren inspiració, eren cultura, la cultura que li havia passat sa mare, totes les mares, a la vora del foc. Acabat el vòmit municipal, en Blai es va tancar dins el món individual i va ser ell sol, sense el seu poble, sense la seva cultura; alliberat dels dimonis familiars, va triar l'home com a pàtria i va trobar la inspiració en autors i llibres que li donaven coneixements però li suggerien temes mals de fer arrelar per aquells corralets santanyiners.

La llengua, neta i nostra com sempre, l'havia amarat profundament i no només no la va deixar, sinó que la va continuar usant amb una bellesa gairebé insultant; però ja no la feia servir per transcriure els silencis de la seva gent. "*Míster Evasió* és la condició humana interior i exterior, del noi 1968 devorat pel trust de la història", diu en Blai a la contraportada del llibre. També pot ser el desinterès per l'encarnació de la dignitat d'un poble, també s'hi pot llegir la incomprensió envers l'actitud dels intel.lectuals exiliats el 39, també s'hi poden trobar uns personatges definitivament desarrelats de la seva comunitat. Sé que quan un frare de Montserrat amb *El Mar* a la mà li va dir: "com heu gosat escriure això amb la llengua de la Mare de Déu!", no li feia un retret molt diferent del meu, ni més injust. Segurament d'aquí a cent anys, extingida la nostra cultura, qui tendrà raó serà en Blai, que figurarà a les antologies al costat de Celaya, Blas de Otero i altres grans poetes d'aquesta línia.

A mi, però, i aquesta és una elecció personal, aquí i ara, l'escriptor que m'interessa és la seva mare, la dona del garriguer.

Per a bé o per a mal, amb *Míster Evasió* la cultura nacional catalana perd un autor, però el guanya, en català, la literatura internacional.

Tant de bo que m'equivoqui i que l'originalitat d'en Blai sigui només una prova de la normalitat d'aquest país.

Joan Mir

ARTICLES

LES ILLES A LES FONTS CLÀSSIQUES

Entusiasme és la paraula que cal aplicar als nostres companys na Coloma Blanes, na Joana Bonet, n'Alexandre Font i n'Aina Rosselló pel fet d'oferir-nos un treball novell, que fa el número tres de la sèrie començada amb els *Carmina Burana* i *Medea*, respectivament. Es tracta d'una labor cristal.litzada en un llibre que, en el seu cas, representa hores i dies de feina aprofitadíssims, disposant del poc temps lliure que permet la docència de l'Ensenyança Mitjana, molt abocada al fet d'ensenyar i deixant un espai mínim per a la investigació. Però els nostres companys, autors del llibre present, fidels a la coneguda expressió que "no pot parlar més que un condemnat" coneixen la problemàtica actual de les assignatures anomenades clàssiques, és a dir, el grec i el llatí; saben la guerra sorda que mantenen amb altres matèries més prestigiades, més de moda, en un món atent només als conceptes pràctics i crematístics; no ignoren que les Humanitats tenen les de perdre en aquest món del qual els seus alumnes són les víctimes veritables. Prova d'això, que intenten posar-hi remei. Amb el llibre que avui presentam i els dos anteriors, intenten motivar l'alumne, captar l'atenció dels nostres joves d'avui, enemics d'esforços i competitivitat intel.lectual, generacions acostumades a trobar-ho tot cuit i mastegat. Tanmateix és un fet i són inútils les lamentacions. Seria absurd l'ensenyament d'aquestes llengues des de la seva situació superior –com estan conveçuts que ocupen en efecte, nosaltres els seus professors–; seria contraproduent veure-les amb la mateixa òptica que ens les ensenyaren temps enrera, quan estàvem per sort immersos en un batxiller amb defectes ¡qui ho dubta! però fonamentalment humanístic ¡Els déus sien lloats!

Si els *Carmina Burana* anaven associats a un sistema de fitxes molt interessant i la *Medea* anava acompanyada de cinema i òpera, el llibre present és, potser, el més espartà de tots tres. Ha d'extreure la seva força de la paraula escrita, en principi. Però dic "en principi" perquè de l'art particular que tengui cada professor, el llibre pot il.luminar-se i ressonar, de manera que és susceptible de resultar tan gràfic i harmoniós com qualsevol dels dos anteriors.

Si hi reflexionau, veureu que nosaltres, els professors illencs de llengües clàssiques, tenim el gran avantatge d'ésser fills d'unes illes bàsicament forjades de cultura greco-llatina, disposam en conseqüència d'unes fonts que no tothom posseeix. Això pel que fa a les coses escrites, i ara que vivim una mena de "risorggimento" de les petites pàtries enfront de la gran, cal aprofitar-ho. Però hi ha quelcom més. De la mà dels textos que fan referència a la nostra terra, podem deduir la llengua que parlam, els costums que tenim, ens podem meravellar davant les ruïnes que contemplam o les restes arqueològiques que les excavacions ens ofereixen amb una prodigalitat immerescuda, i dic això, perquè potser a partir de les fonts que aquest grup de professors ha reunit amb esforç notable –els nostres mitjans per a la investigació dissortadament són també minsos– es desenrotllarà la sensibilitat dels nostres alumnes

cap a l'origen clàssic, per ventura en conèixer-lo, estaran gelosos del que és genuïnament nostre i alçaran la seva veu a l'esdevenidor, davant de tantes aberracions que es perpetren contra la nostra pròpia història. Sols la sensibilitat aguditzada, la curiositat desperta ens permetrà desxifrar algun dia els enigmes de Guium i Tuccis, les ciutat llatines de què ens parla Plini, que dormen enterrades Déu sap on de l'antiga Maiorica. Tant de bo que en el futur es donassin casos d'apassionament clàssic semblants al que impulsà en Llorenç Riber a cantar a Serena, la donzella objecte de l'epitafi trobat a Sineu, que li inspirà una oda encesa:

Jove Serena, ornament de Sinium
digna d'una oda del gentil Horaci,
digna d'uns dístics sospirants i rústecs
d'Albi Tibul.lus.

sense reparar en crítiques textuals ni minúcies filològiques que li demostrarien la impossibilitat d'identificar Guium amb Sineu. ¡Beneït arrauxament que tantes altres coses significa!

Les illes a les fonts clàssiques és un llibre situat sota el signe de l'ordre, com pertoca al quefer d'uns professors avesats a mesurar, escandir, analitzar i traduir unes llengües difícils, però quasi perfectes. Dividit en quatre parts, afectades de subdivisions, recolleixen els textos d'autors grecs i llatins referents a les illes, completats per notes explicatives –no oblidem a qui va destinat– amb la traducció respectiva. Que importa que l'alumne tengui a mà la traducció si hi ha tantes coses per fer i comentar abans d'arribar a aquesta! A més, això podrà servir a una altra mena de públic no necessàriament interessat en la lectura de les llengües originals. La introducció de cada apartat és així mateix il.lustrativa. Personalment destacaria que a l'apartat I subdivisió D, es fa referència al mite per explicar el nom i l'origen de les illes Balears. Les fonts però són només llatines. El fet és curiós i paradoxal si tenim en compte com són amants els grecs de la mitologia i que poc ho són els romans!

Els apartats II i IV són molt suggestius per l'alumne. Aquest, acostumat als estudis actuals de la història, basats en l'economia i la vida social, pot comprovar com pot ésser moderna la visió de l'antiguitat. Pot contemplar, així mateix, una vida que de vegades ens sembla la d'una Arcàdia amb algunes pinzellades de poesia –llanes suaus a la menor de les Gimnèsies, vins exquisits, terres que foragiten les serpents, i que ofereixen figues de tacte suau les quals, en envellir, destil.len llàgrimes de goma–, una Arcàdia que alhora pot convertir-se en madastra a causa de la seva fertilitat criadora dels conills que porten la fam. és un lloc on es mouen els foners anònims, cos de xoc a les guerres de l'antigor, on hi ha els prohoms constructors d'obres públiques o l'esportista famós que han tingut l'honor de passar a la posteritat amb el seu nom gravat a una làpida.

L'apartat III està dedicat a la conquesta i romanització. Allà hi podem seguir les passes dels baleàrics abans de l'ocupació romana. a Trèbia, a Trasimen, a Cannes. Podem veure la conquesta de Metel, la divisió administrativa de les ciutats, els càrrecs públics, la religió i la situació final sota el domini dels bàrbars.

A l'últim, hi ha un índex de noms propis grecs i llatins molt aclaridors, completat per una guia alfabètica d'autors, imprescindible tenint en compte la varietat i nombre d'aquests, així com una bibliografia respectable.

En conjunt doncs, és possible la lectura a una sèrie de nivells. Tal vegada molts pocs es sentiran atrets per aquestes pàgines darreres, que són per altra banda imprescindibles, si s'ultrapassa l'àmbit de l'Ensenyança Mitjana. I jo crec honestament que el libre pot trascendir aquest àmbit per arribar a les aules universitàries, com ha ocorregut amb els *Carmina Burana*, per exemple.

En concret, jo aconsellaria aprofitar al màxim les possibilitats que ens ofereixen els textos pel que fa a comentari i traducció, però exigiria a més la lectura completa de les traduccions en català, així com en altres assignatures hi ha lectures obligatòries. És el mínim que podem exigir als nostres alumnes: conèixer les nostres arrels, reflexionar sobre els nostres avantpassats, estimar les nostres illes. Qui sap si, de passada, serà una manera de rehabilitar les llengües clàssiques! Les obres grans s'aconsegueixen també amb aportacions petites. Ja coneixeu l'adagi:

De nuce fit corylus, de glande fit ardua quercus

Maria Carme Bosch i Juan

LAS NOTAS QUE VIENEN

De nuevo en las aulas, todo el mundo da por supuesto que con nuevos bríos y fuerzas, donde se nos augura un intercambio dialéctico ministerio alumnado sobre la modernización universitaria. O eso dice el ministro presumiendo que ello pasará por conceptos nuevos de enseñanza y conocimiento. No nos oponemos a ello. En realidad tal y como están las cosas en nuestra Universidad, hablando desde donde la conocemos, sección: Derecho, no podemos oponernos a nada, o casi.

Mas hay un tema en el que si nos gustaría abrir brecha sino de discusión colectiva si al menos de reflexión individual que es más fácil, y sin equívocos ni empachos pasar a exponer aquí. Se trata de la calidad de nuestros conocimientos y de las calificaciones que por ello merecemos.

Es verdad que desde hace unos pocos años se viene intentando impulsar desde nuestro rectorado, y a veces impartir consecuentemente desde las distintas cátedras, una enseñanza más cualificada y rigurosa que compagine conocimientos cualitativos con las necesidades prácticas actuales que demanda la sociedad y con las que nos toparemos en el ejercicio profesional. Empeño ese que se ha quedado en los umbrales. (Calma!, no nos dejemos llevar por el optimismo de que algo es algo).

Los hábitos memorísticos, la necesidad, por exigencia, de que el alumnado recite conocimientos que poco o nada tienen que ver con la práctica de la profesión, la ausencia de una ejemplificación educativa, cívica, ética y humanística, algo inherente a la *Universitas* y base de toda ilustración, el desfase del profesor respecto a la materia que imparte, (todos sabemos de la amplia y elástica movilidad del Derecho, por ello debe existir una didáctica acorde), magisterio que realiza sin, muchas veces, estructuración metodológica ni indicaciones sobre el orden de prioridad o importancia a la hora de aprender unos conocimientos, el no saber entrar en el *animus* de la asignatura ni saberlo compaginar con el del alumnado puesto que ello conllevaría al profesor a tener que tocar fondo en la materia y por lo tanto desistir de intepretar el papel secular de mero funcionario, todo ello, en fin, son abusos carencias y lacras que tiñen las asignaturas y las trufan de aburrimientos sin fin y lo que es peor, sin posibles destinos futuros.

No sabemos si más grave pero si que nos toca más de cerca el tiempo, es el asunto de la valoración de las calificaciones que hemos recibido a lo largo de nuestra carrera. Las "notas" están en función de que "sintonices" o no con la línea del profesor, bien sea ideológica, metodológica o simpaticamente. Sus mismos argumentos, ideas o conclusiones son medidas de peso importante en la vara de la que se valen para establecer las distintas puntuaciones. Debe saber la materia en los mismos términos en los que ha sido impartida, y cuando decimos términos nos referimos también a expresiones lingüísticas. No debes saber ni en más ni en menos. Las mismas palabras, el mismo contenido. Cuidado!, no te pases. No añadas nada que te parezca superfluo, anecdótico o meramente repetitivo. Debe recordar si el profesor enfoca la materia desde un positivismo o un dogmatismo. Escuela de la que es partidario, o aún mejor, lo que "entra" en cada pregunta párrafo por párrafo, línea por línea según digan los apuntes, transcripción en el mejor de los casos, exacta de lo verbalizado en clase por el profesor. Y decimos en el mejor de los casos puesto que los "listillos" que los confeccionan, y que los mercadean en la fotocopiadora, los sesgan las más de las veces para así poder obtener mejores notas con tan solo el esfuerzo de haber repetido más cosas de las que ha dicho el profesor, (y tener un expediente académico más alto que se puntua en según que salidas profesionales), puesto que se reservan el original entero para ellos y algunos de los suyos.

Así se realiza en todo lo largo de la carrera un aprendizaje pobre, exiguo, que responde a las preguntas estructuradas según el criterio subjetivo de quien imparte la asignatura y cuya finalidad es tan solo para corto plazo, recordar en el momento del examen, ya que las respuestas deben abarcar tan solo conceptos en los que se ha pensado en el momento de ponerlos. Has de acertar con el punto de hilación del pensamiento del profesor, (ya sabemos que por ahí se dice que las notas son una lotería), y no puedes responder según el saber y entender de tu propio razonamiento. No olvidemos que el Derecho se puede analizar desde una plurióptica de la que cada día tenemos noticias por publicaciones y demás medios de comunicación.

Vemos pues condenados los estudiantes a ni siquiera poder expresar los conocimientos que se les demandan con sus propias expresiones lingüísticas, gramaticales o (a la hora de corregir el profesor no puede entretenerse a reflexionar sobre lo escrito por el alumno), destinados a un automatismo técnico y cultural, y sin ni siquiera formación suficiente para poder ejercer la profesión con un mínimo de dignidad, (sino démonos un garbeo por los despachos profesionales), vamos pasando los cinco años de carrera en espera del título. Si de verdad pretendemos saber derecho cuando acabemos no nos queda más remedio que estudiar paralelamente por dos vías o maneras: una para aprobar y otra para saber.

Maria Ferran y otros compañeros

SI L'HOSTALER PARLÀS !!

Celebram aquests dies el primer decenni de la Universitat de les Illes Balears (UIB). Pens que si algú hagués dit a l'hostaler del Quixot que algun dia s'estudiaria la manera de dur un restaurant probablement s'hauria ofert almenys a fer unes converses. Valent-me de l'article del periodista i professor de primera hora a la UIB, Andreu Ferret, que assenyala el caràcter medieval de la institució universitària, ¿podem considerar-nos satisfets dels seus èxits, no històrics, sinó actuals?. La UIB s'ha llançat amb l'Escola de Turisme, s'ha torbat molt, però celebram igualment el seu naixement. Diuen, de la Universitat, que roman als voltants de la societat sense gosar acostar-s'hi; amb aquesta iniciativa s'escurça, a parer meu, la distància. Tothom que coneix les Illes Balears, les coneix pel fet que són un centre important d'atracció turística del Mediterrani. Me'n sent orgullós i crec que recull el sentiment dels professionals que han cursat estudis de Turisme a escoles privades. A la fi, la Universitat ha ennoblit aquests estudis i precisament a les Balears on tanta falta fa.

Fa uns mesos va començar el primer curs de la que serà la primera promoció de Tècnics d'Empreses Turístiques de la UIB. S'ha dotat aquesta escola amb un quadre de professors excel.lent que, com és costum al nostre país, s'ha fet a les males (per ventura no ho podem fer altrament o no en sabem). A la vista de tothom hi ha el programa de primer curs, marcadament teòric, per a uns estudis enfocats a la branca de serveis en els quals l'element humà ho és quasi tot.

La meva experiència al Turisme i Serveis em demostra que és un camp molt diversificat. Entre altres, i sense pretendre exhaurir-les, anot algunes de les tasques que s'hi desenvolupen:

- Agències de viatges (Receptives i Emissores).
- Hotels quant als seus diferents departaments (Direcció, Animació, Administració, Comercial).
- *Catering*.
- Restauració.
- Guies (Oficials, Acompanyament, Correus de Turisme).
- Informació Turística (Periodisme especialitzat).
- Aviació (Charter).
- Relacions Públiques.

Dins cada una hi existeix tot un món de professionals que requereix una preparació específica. Els estudis de Turisme han de ser interdisciplinaris i s'hi han d'admetre assignatures com la Sociologia i la Psicologia aplicades i els cursets monogràfics. Per acostar la teoria a la pràctica, és a dir, l'Escola de Turisme al mercat del treball. Com bé va dir el Conseller de Turisme, s'ha de potenciar el vessant pràctic mitjançant l'intercanvi amb altres escoles, cosa que, sense dubte, ens obrirà els ulls a part que ens facilitarà l'aprenentatge d'altres idiomes i ens acostarà més a la gent que ens visita d'altres països, a les seves cultura i forma d'entendre la vida, el treball i l'oci. Resulta, a parer meu, imprescindible crear una secció, lligada a l'Escola, ocupada en la concertació, amb empreses del sector, de pràctiques per als alumnes i així mateix en la programació d'intercanvis amb escoles afins d'altres països com a complement indispensable dels estudis de Turisme; una secció que, d'altra banda, requereix un esforç, primer d'organització, amb un poquet d'imaginació més que de diners, i segon de dotació de la persona idònia per fer aquesta tasca, òbviament algú amb experiència al món del Turisme.

Anam a marxes forçades camí d'integrar-nos a un món de mercat lliure i tenim davant la gran responsabilitat de preparar vertaders professionals formats per treballar competint, almenys, en igualtat de condicions, sense por als canvis ni a les noves idees, disposats a modificar esquemes còmodes i obsolets. Per això se'ns fa imprescindible una Escola de Turisme on els fets importants siguin ensenyar i aprendre més que acabar un programa o aprovar.

LA CORAL DE LA UIB

Una llarga devoció de deu anys per la Coral Universitària i una profunda, entranyable amistat amb en Josep Coll Bardolet m'autoritzen de dirigir-vos la paraula, la tarda d'un dissabte de novembre, vigília de la patrona celestial Santa Cecília.

Us he de dir que, quan en Josep Coll Bardolet em va demanar, a instància d'en Joan Company, que acceptàs de pronunciar uns mots que vinguessin a tancar aquest àpat d'homenatge, vaig acceptar-ho recelosament. Sovint us he seguit de concert en concert. M'ha interessat conèixer la vostra feina, he volgut saber quins eren els vostres projectes. Algunes vegades quasi hem cantat plegats. Ara ha fet un any a Pollença, amb motiu de la proclamació del Premi Guillem Cifre de Colonya de literatura infantil i juvenil. Em va tocar dir unes paraules que vinguessin a resumir allò que havien estat les deliberacions del jurat i, quan vaig sortir a parlar, una companya vostra –tenia el cabell ros, llargament cargolat– va dir, secretament, a la veïna: "L'haurem de sentir i sempre diu les mateixes coses".

Tot just acabàreu el concert vingueren a contar-m'ho. I vaig pensar que aquella al.lota del cabell ros, llargament cargolat, per ventura tenia raó. Tots explicam i contam contínuament les mateixes coses, perquè allò que dóna suport a la nostra vida és fet d'irrenunciables, obsesives quimeres. He sentit a dir que els millors professors universitaris són aquells que arriben a tenir una o dues coses noves per dir en tota la vida. Jo, que som un modest professor titular de Pedagogia, us assegur que només en tenc una per dir, o, si ho mirau amb bona voluntat, potser una i mitja. I la meva feina és donar-li voltes, repertir-la centenars de vegades, conjugar-la fins a les últimes conseqüències.

Parlem avui, emperò, perquè és de rigor, de la patrona Santa Cecília, la festivitat de la qual celebram demà, dia vint-i-dos de novembre, al cor de la tardor.

La llegenda, bé que ho sabeu, explica que pertanyia a una noble família romana del segle II, que fou educada segons els principis de la fe cristiana, que va ésser virtuosa i casta, harmoniosa i exemplar, que el perfum de la seva virtut es va estendre arreu ni que fos aigua de roses. Ella, que anava bruixada per la castedat, no es volia casar, però la casaren a contracor i convertí al cristianisme el propi espòs i el germà d'aquest, que amb el temps varen rebre el martiri. també ella va ésser posada per ordre del prefecte en una caldera d'aigua bullent durant tota una nit, fins que fos ben cuita. Però no fou eficaç, el turment de bullir-la i decidiren decapitar-la, si seguia entossudida de no renegar de la fe. Per tres vegades el botxí ho intentà sense èxit. Morí passats alguns dies a causa de les ferides i fou venerada per la seva fermesa exemplar. Una antífona antiquíssima conta la seva decisió de no entregar-se a l'espòs que li havien preparat, entre les músiques de festa de noces. Segurament va ésser aquest breu indici que l'alçà patrona, a l'edat mitjana, dels músics, de la música i de la gent de solfa.

El nom de Santa Cecília, l'origen del qual els etimòlegs fan procedir de diverses fonts –per a uns deriva de *coeli eilia*, que significa lliris del cel, per a altres procedeix *de* coelo lya, que significa fermada al cel, o de *coelum leos*, cel del poble–, el trobam unit als noms d'altres grans màrtirs del cristianisme primitiu: Santa Úrsula, que acudí a Roma des de les selves de Bretanya, acompanyada d'onze mil "donzelles blondes/ d'ulls de verd pàl.lid –escriu Llorenç Riber–, com un estany trist", Santa tecla, la dona finestrera que sortia al balcó de casa a escoltar els mítings de Sant Pau i que, quan aquest fou a la presó li portava, ni que fos una dona de Comissions Obreres amb el marit empresonat en temps de Franco, paquets de menjar, una mica de premsa clandestina, un poc de tabac.

Us he de confessar avui horabaixa que, en diverses ocasions al llarg de la meva vida, me l'he topada, Santa Cecília, La primera vegada va ésser a Venècia, ja fa molts d'anys, en un *vaporetto*. Era bella i exuberant com les dames barroques que pintava el Tiepolo, d'ulls d'aiguamarina, el cabell ros, voltades d'àngels grassons, quasi de nacre. Ens vàrem dir algunes poques frases, només les necessàries, les paraules precises perquè jo

OFRENA A BLAI BONET - I

NÚM. 7 · BUTLLETÍ INFORMATIU DE LA UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

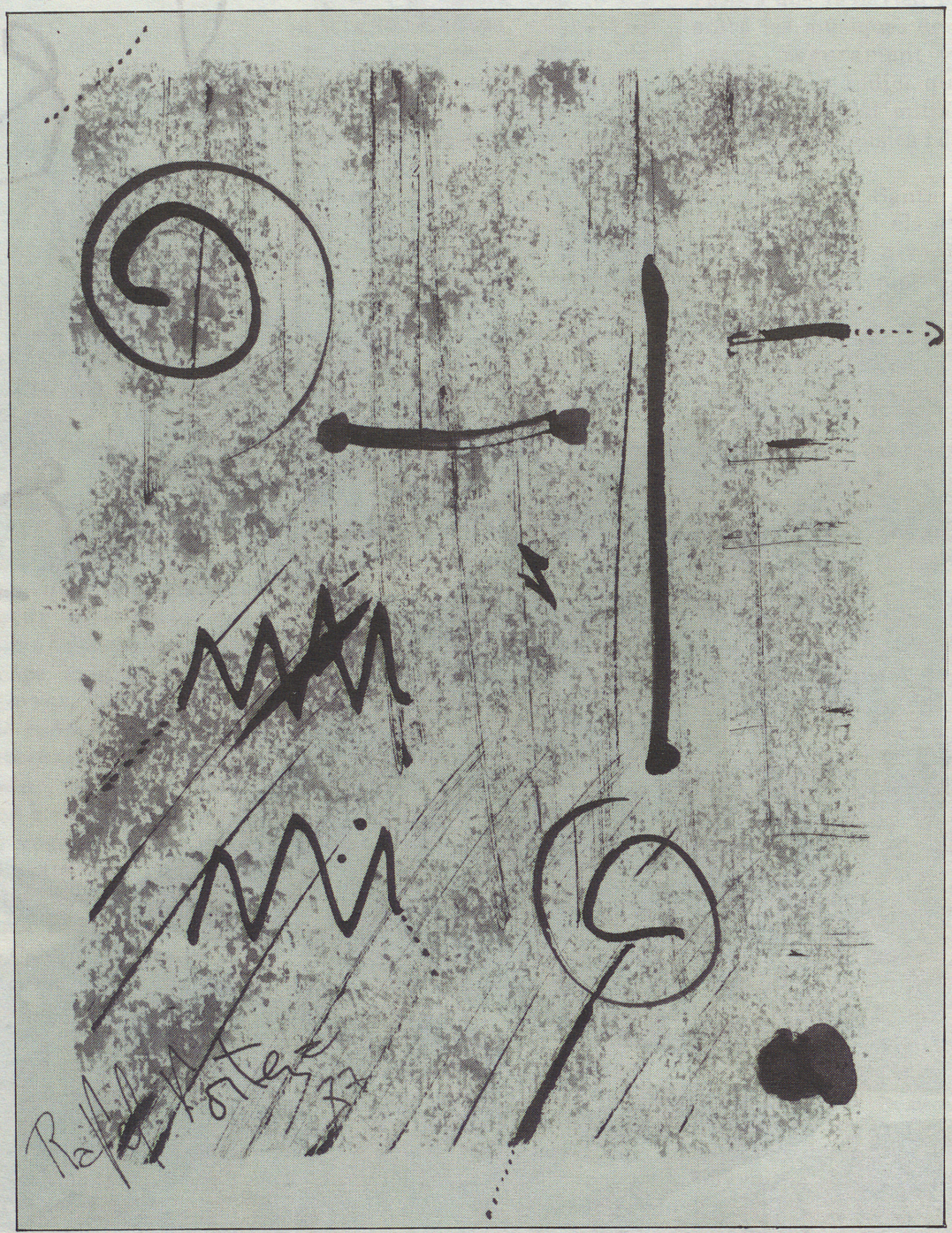

OFRENA A BLAI BONET

POETRY AND SONS dedica tres números, el que teniu a les mans és el primer, a Blai Bonet. És certament una ofrena a l'home que ens ha fet sentir en carn pròpia i amb les imatges personalíssimes el món de la poesia de la terra mare i la natura intensament viscuda. La paraula homenatge no cal, no és necessària la naftalina, ni l'additiu alimentari per menjar la seva poesia, l'autor és plenament creatiu, la recent edició del llibre EL JOVE és un clar testimoniatge.

Òbviament Blai Bonet no sols ha escrit poesia, ha escrit també novel.les, teatre, memòries i, especialment, és un dels crítics d'art més intuïtius i severs, més lletraferits i apassionats. Els joves pintors de les Illes, alguns dels quals internacionalment famosos, han tingut les seves primeres paraules d'alè oferides pels llavis d'aquest home, que és tot ell presència, transcendència i humanitat. La resposta d'aquests pintors i dibuixants il.lumina aquest petit devocionari que és POETRY AND SONS.

Compartint la vivència de la creació, proclamant-la com la més alta fam de l'home volem fer més clar, més bell, més intens el prodigiós esdevenir. Sigui tota l'agra bellesa per a Blai Bonet.

PER A UN HOMENATGE

Hi ha escriptors artesans i meticulosos que perfeccionen l'ofici com si tallassin les facetes d'un diamant. Amants de l'Obra Ben Feta –amb majúscula, com volia Eugeni d'Ors–, no assoleixen el sostre de les il.luminacions ni cauen dins l'avenc del disbarat. Horaci en podria esser un exemple excels; l'estimat i enyorat Llorenç Moyà en podria esser un exemple immediat i entranyable.

Hi ha, emperò, uns altres escriptors, els escriptors de raça, els escriptors de naixença, per als quals no valen cànons ni mesures, mètodes ni treballs. No coneixen les beceroles de l'aprenentatge, menyspreen sistemàticament el risc que pugui comportar l'aventura. Són capaços de tocar el fons de la incoherència, d'ofegar-se dins un didal, d'assumir els errors més elementals; però només ells poden copsar la llum encegadora i estremidora de la més alta coneixença. Rimbaud, posem per cas; i qui diu Rimbaud podria dir Blai Bonet.

S'ha afirmat prou vegades; no està de més, emperò, recordar-ho avui. Els primers versos de Blai Bonet caigueren com una pedra encesa, com una glopada de claror dins les encalmades, tristíssimes, quasi clandestines aigües de la poesia catalana dels anys cinquanta. Una honesta tradició, la de l'Escola Mallorquina, que hom pretenia perpetuar surant damunt el buit ombrívol de la postguerra, passava de cop a les pàgines ja llegides de la història, i un futur incert i estimulant es feia albirador. Els qui aleshores exercíem de joves impertinents, ho proclamàrem solemnement i agressivament.

Rellegesc ara, amb un eco de nostàlgia i amb un somriure d'ironia, les paraules que jo mateix vaig escriure fa prop de trenta-cinc anys comentant la publicació del segon recull de versos del poeta: *Quan en Blai Bonet –joventut ferida i apassionada– aparegué en el camp de les lletres mallorquines, ens féu l'efecte com si hagués passat un terbolí. Un autèntic terbolí de poesia vera, enfebrada –viva, diria Maragall–, que se n'entrava, esbatanant portes i finestres, desordenant caramulls de papers, escambuixant clenxes impecables, movent un escàndol –un joiós i benaventurat escàndol!– a les nostres saletes literàries* (...) *Per aquells qui de la poesia mallorquina en tenen el concepte que, fins ara, havia semblat ortodox –oficial, podríem dir–, aquest llibre haurà estat una sorpresa. Moltes de les característiques que, tradicionalment, s'atribueixen als nostres poetes –contenció, mesura, equilibri de fons i de forma, perfecció del vers, etc.– hi perden importància, es desdibuixen, gairebé desapareixen. Però si tot això es sacrifica, és per donar pas a una cosa més important, l'única realment important: la Poesia; aquesta font efusiva que no sempre vol resignar-se a córrer canalitzada, per molt rica i sumptuosa que sigui la canal.*

Ja es veu per on anaven els tirs. Nosaltres, animetes càndides que no havíem vist el món per un forat, tractàvem d'edificar el nostre propi mite: el mite del futur enfront del mite del passat.

Però tot això pertany a la història i a l'anècdota, i poc importa en aquesta avinentesa, Perquè enllà del mite hi ha el poeta i la seva obra, l'un i l'altra mereixedors de l'estricta justícia d'aquest homenatge. Un poeta i una obra singularíssims, com no n'hi ha gaire dins l'àmbit de qualsevol literatura, petita o gran. Abans he fet referència a Rimbaud i l'al.lusió no ha estat gens impensada. Blai Bonet és d'aquella raça de poetes que ho són per la gràcia de Déu, o, potser més probablement, per la gràcia del dimoni. Mentre els altres, els poetes orfebres, treballam acuradament els vers alambinat i perfecte, ell omple de poesia una paraula que esdevé claror i claredat i la deixa caure en el bell mig del poema, mentre els nostres versos polidíssims es tornen verds de tanta enveja. Blai Bonet té el do de l'expressió poètica, de transmudar en poesia tota quanta paraula

toca. Els altres no tenim aquest do; només en posseïm la ciència. Blai Bonet és un d'aquells poetes que –com deia mossèn Alcover en referir-se a En Tià de sa Real– en neix un cada cent anys i casi mai sura.

El poeta i la seva poesia. Una poesia inconfusible sempre, meravellosa sempre, sempre amb la flor de la sorpresa a punt, amb una càrrega de tumultuositat lírica tan sobtada, tan abrupta i tan intensa, que el lector n'ha de restar per força commogut i embriagat. No hi ha dubte que els poemes perfectament equilibrats, justos de dimensió, aquells poemes on no hi manca ni hi sobra un sol mot, són ben escassos en el conjunt de la seva obra; però, a canvi d'això, són constants els moments inigualables de poesia, les imatges de suprema expressivitat i d'arriscada gosadia que transfiguren les paraules en màgia, a la vegada que els infonen una apassionada, vibrant, dramàtica humanitat.

Humanitat febrosa i alçurada, potser seria el terme que més justament definiria aquesta poesia, que, descrivint la pròpia òrbita evolutiva, ha perdut meravellosament els estreps a partir d'aquell llibre sensacional que es titula *L'Evangeli segons un de tants*. Poetes com Rimbaud, com Maiakowski, com Dante mateix, com Blai Bonet, es poden permetre el luxe de perdre els estreps i deixar-se dur a l'atzar per la més alta i arriscada carrera d'aventura. És el seu destí i allò que dóna sentit a la seva obra. Poetes com Horaci, com Petrarca, com Ronsard o com un servidor de vostès –i Déu me'n guard de voler establir cap mena de comparança– no ens podem permetre aquest luxe. Ells són el vol, la coneixença suprema i l'aventura inaudita; nosaltres som la mediocritat daurada i l'astúcia habilidosa.

El poeta i la seva obra; però també, a no menys alçada, el novel.lista i la seva obra. Els versos del poeta assumeixen sovint continguts narratius; la prosa del novel.lista s'omple d'ecos de la més inquietant poesia. Blai Bonet és sempre ell mateix i la seva personalitat transcendeix els gèneres. I si al poeta li hem trobat el referent de Rimbaud, els referents del novel.lista foren Homer, Joyce, Faulkner, i, en general, tots aquells que són capaços, ells també, de perdre els estreps. Com els hagué de perdre el nostre escriptor per crear, amb *Mr. Evasió*, una de les millors i més extraordinàries creacions novel.lesques del nostre temps.

Però no hem vingut aquí a comentar críticament l'obra de Blai Bonet, ni a fer una anàlisi de les qualitats i característiques d'aquesta obra, sinó a retre a tots dos, autor i obra, l'homenatge que de fa temps li devíem. Jo li pregaria que volgués acceptar-lo per boca d'un dels seus companys de lleva. Gràcies, Blai, pel teu estímul, per la teva companyonia, per l'exemple de la teva nobilíssima i espiritualíssima capacitat de disbauxa.

Josep M. Llompart

TERRES DE BLAI BONET

Mai no havien calculat tant debades tots aquells que ens volen escatimar Blai Bonet.. El llast de la literatura localista i regional –redactada indistintament en castella o català– és tan ominós que sovint aconsegueix que l'agre mediocritat senyoregi sobre tota veu que ve de la solitud pletòrica o de l'honor d'ésser i fer.

A hores d'ara sembla –com una maniobra més de l'estultícia que ens amenaça– que alguns vulguin retallar impunement l'ombra de Blai Bonet. La beateria i el sacrilegi comparteixen l'envejable responsabilitat de dilapidar tota tradició permanent. Però han errat el càcul si creuen que és possible programar un cop de daus que atorgui la raó definitiva a les ofertes provincianes.

Com sempre, a l'escena literària mallorquina el mimetisme i l'abolició de la generositat hi tenen estatuts propis, socis fundadors, local social amb banderoles i un llibre de caixa on consten –amb les majúscules de la manca de sentit del ridícul– totes les pressumptes victòries del localisme sobre la universalitat i de l'enveja sobre l'orgull. "esser una força o esser una forma? Vet aquí l'únic envit que hi ha a l'Espai", ha dit Blai Bonet. Al nostre espai no hi trobam altre envit que l'autofàgia constant.

Ara digerim l'entronització de Gabriel Alomar d'acord amb una estratègia més política que ideològica que no ha alçat un dit per donar-li vigència ni tan sols per editar la seva obra. No ens enganyem: tots els esforços d'aquella resistència cultural dels anys del general Franco han culminat –ja exhaustes d'heroisme paranoic– en aquest reconeixement institucional a Alomar; un acte sense la sedimentació de la concòrdia –la dreta rupestre també tirava llenya al foc–, sense horitzons, congratulat amb la indiferència de la societat civil.

Al marge del gest individual de cada escriptor –entotsolat davant els seus lectors i els veredictes de l'exigència de la literatura–, l'escena literària mallorquina és un fanguer inhabitable. Quina crítica feta des de la literatura "per se", gosa esporgar la trajectòria vitalícia dels qui lloen o denigren sistemàticament? Qui pensa en els lectors reals, apassionats, encuriosits? Qui sospesa idees i literatura sense emprar les balances de la parcialitat i el "parti pris"?

Des del *maelstrom* de la seva obra literària, Blai Bonet ens saluda amb tots els indicis de la literatura que no accepta mai condicions. Algú vol ara potejar l'ombra d'aquest escriptor mallorquí. En nom de la revolta o de quina submissió? Ja no és lícit dir tan sols que la soca més s'enfila com més endins pot arrelar: també hem de constatar clarament que moltes arrels nasqueren podrides i més d'una soca ha servit per fer de pont entre la incompetència i la ignorància. Per sort, les aigües de la bona literatura han pogut passar per davall d'aquest pont. L'hora de Blai Bonet és la del meridià d'Europa i no la que voldrien imposar els ambaixadors de la literatura anèmica i execrable.

Encara ara quan anam a Barcelona –després de sentir anècdotes insípides de gent estulta contades per professionals de la insubstancialitat– algú de la tertúlia literària ens demana en to distint: "Què fa Blai Bonet?". Sabem de qui ha respost amb la superioritat de qui no sap res o amb la falsa modèstia de qui creu que ho sap tot. No obstant això, que li podrien retreure a Blai Bonet si jutjassin per i des de la literatura? D'on ve aquesta gran massa d'aire corrupte que voldria empudegar les estances fins ara més creadores de la nostra literatura?

No és un símptoma insignificant que Madrid ens ensenyi a llegir Miquel Villalonga. No és atzar que el lector defugi el coneixement de les poques –emperò indubtables– obres que la nostra illa ha donat a la universalitat. No és casual que pretenguin sobreviure els qui entenen la literatura com a burocràcia, com a bandera, com a ideologia o com a sobredosi d'adolescència "in rigor mortis".

L'ombra de Blai Bonet ha trobat un paisatge poc idoni però sabem ben cert que això no l'afecta. El Mal –ha dit– és fer sofrir als altres sense comptar amb ells. Quan escrivia, endemés, que l'autenticitat són els altres, pensava que "uns altres", que no són aquells que accepten pagar per no haver d'ésser lliures. Ell és un escriptor que és força i forma davant l'envit de l'Espai. Cada vegada que els cans lladrin o els ases bramin a les fronteres de la província perpètua ja sabem que hem de fer: llegir bona literatura. Per exemple; les obres de Blai Bonet, un mallorquí que escriu i viu enmig dels oratges del món.

Valentí Puig

M. Canyellas 87

"NO ESTIC ENCLAVAT PERQUÈ LA MORT ÉS INEVITABLE"

La gent espera tranquil.lament la seva mort.
Els dies passen com tots els dies, tot esperant.
S'ensucra amb gestos i amb la feina quotidiana
aquest venir lent, atàvic, d'una mort dedicada.
Des que naixem, tot és procés generador
de mort, un motor que prepara al desésser.
Créixer, regenerar cèl.lules, alimentar-se,
no és sinó una tasca i alhora un profit
del cos, que practica el nodriment de la fuita:
anar-se'n, dissipar esberlant, abandonar
la matèria i la substància gelatinosa.
Cada objecte que ven la dependenta és
el regal més íntim que fa a la seva mort.
A l'hora del cafè se n'anirà al bar
on parlarà amb algú; diferirà l'acció
fumant. Carregant la ment coadjuvarà
amb la pròpia mort. Tendrà de sobte el cos
i el seny tot plens de coses noves, i de queviures,
derebosts per altri, per eixa mort que encara
no arriba i que revincla, sempre seguit,
els mateixos fets. La mort és talment; fecunda
regeneració cel.lular d'una ferida.
Aquella ferida tumefacta i ben fresca
de la dependenta actua com l'element
d'equivalència i forma part d'un nou sistema,
d'aquesta manera es pot fer indistingible:
definició que es defineix a si mateixa.
Llavors la mort catalitza tot el meu poble.
La família d'un cadàver esdevé més
obrera; de cop, les persones avinents
acudeixen als encàrrecs i es desfan, fent
gestos i passes. S'escampa l'allau asimptòtic
dins la vila, dins els quefers i les persones.
Tot s'accelera excloent el cadàver sec,
que immòbil, ha actuat com una pedra sòlida
dins l'estany líquid. En aquest acomiadament
de l'home mort, en aquest fer, desfer i menjar,
o moure els braços, s'hi aboca el funcionament,
el dinamisme, la tragèdia. Per això
dic que la mort s'autoregula sense aturall.
Ara, quan la ferida de la dependenta
ha clos, i la pell és nova i fina, la mort
és més rica. El meu amic pinta embellint
la seva mort i el fuster fa persianes
que s'obriran i es tancaran quan ja no hi sigui.
La mort s'expressa amb el dolor i amb alegries;
car la mort és sentir, per exemple, el moment
de néixer i començam morint totes les coses.
Quan la meva mare ha injectat el calmant
fluid al moribund, li ha introduït nova
matèria que més tard la mort gaudiria,
i el meu oncle quan va morir, va enregistrar
dins sa retina la meva imatge, des d'aleshores,
la meva mare i jo ja hem mort una mica.
Es tracta, doncs, d'un exercici d'aplicació
i d'una pràctica conjunta. Ambdues coses s'han
rònegament acoblat al necrosistema.
Evolutiu missatge –del qual la seva més
assenyalada inherència serà un ràpid
reciclatge– que es transporta a si mateix
fins a la clímax. Clímax coma a fase penúltima,
no com a no-res, puix que la mort és tot, l'alfa
recòndita. Representa el mòbil perpetu
"malgrat que hom trenqui l'arpa", perquè la mort ens queda
significada; sense empirismes. Una mort és
limnobi parament d'un bell incognoscible;
lenta passa. La mort fixa la deu del vòrtex.

7–XI–87
(Son Serra, Felanitx)
Arnau Pons

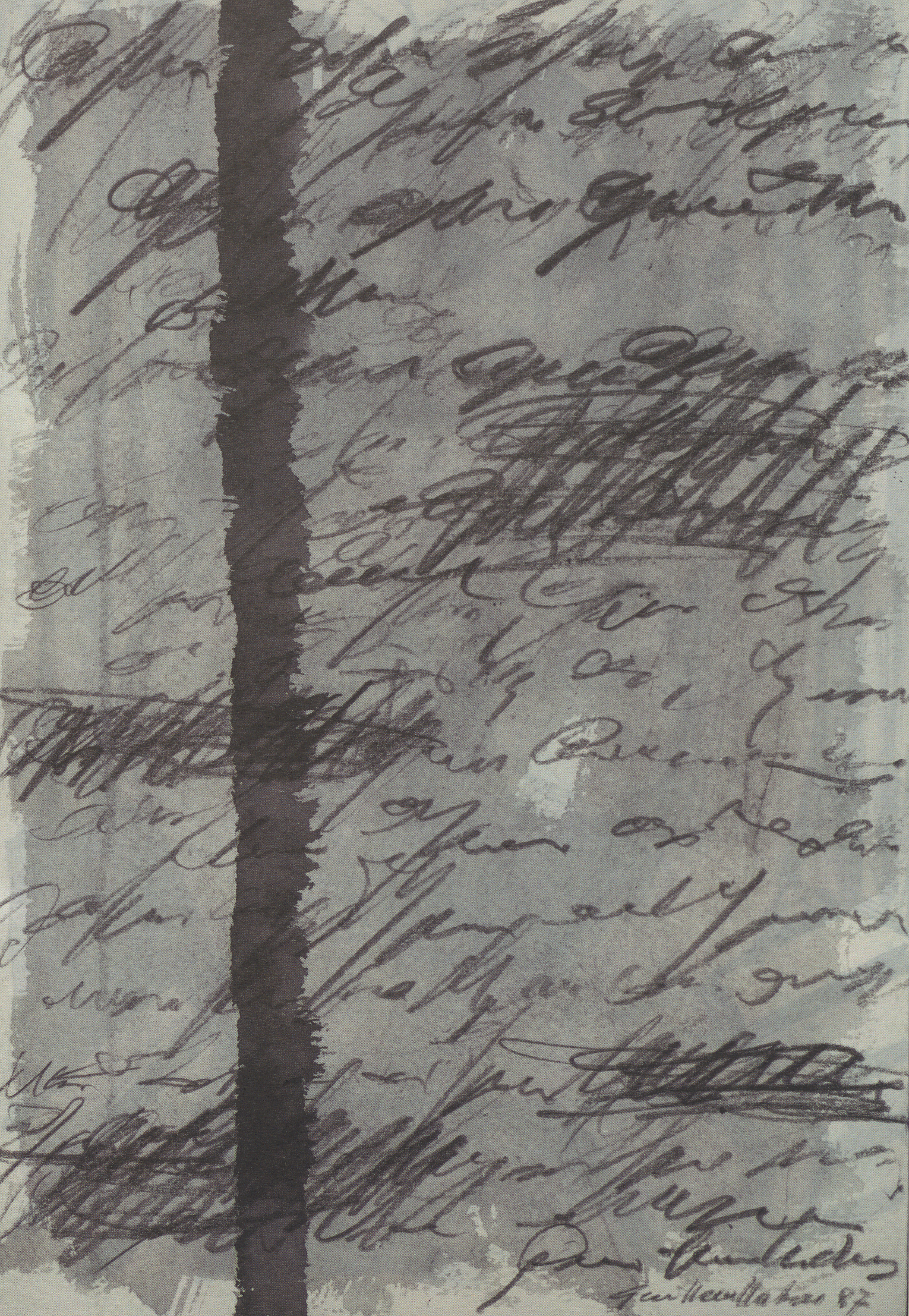

HOMENATGE A BLAI BONET

Amb el vestit d'orat escadusser
Que t'has tallat, coltell al vent, dels núvols
Traces arpegis a l'arpa sonora
De l'albaïna sobre la mar negra.

La lluna és un llambreig, pedra foguera
Obrint camins de llum, pentinant ones
De catedrals barroques a la platja
On els corals ensinistren espigues.

I és violat el mar, color de sal
Quant et vesteixes un amit litúrgic
I concelebres amb els déus la missa
De la negror de la natura morta.

Crida la gràcia en el salt ingenu
De la bardissa, color d'horabaixa
Al teu besllum verd-blau, visionari
Ressó de mars gelosament humanes.

Jaume Pomar

FE EN L'ERRATA

On diu
24 en lloc de 21
ha de dir
Mare en lloc mare,
o bé, l'ABC em diu encara
el lloc de la realitat contemporània
o urbans comentaris
exacerbats sobre la tradició.

Ell ha de dir Ella
talment exili ha de dir el lloc de la fe,
o bé,
el Pare en lloc del meu pare
o una recuperació de l'anterior.

El món com una pàgina doble:
el pas del sublim al ridícul
i el trànsit ridícul del sublim.

Llavors ple de saber i plaer de sabiduria
s'encén el que fou abraçat.
Amor és un cant transitable
quan el contrari
ha de dir la diferència.

Vicenç Altaió

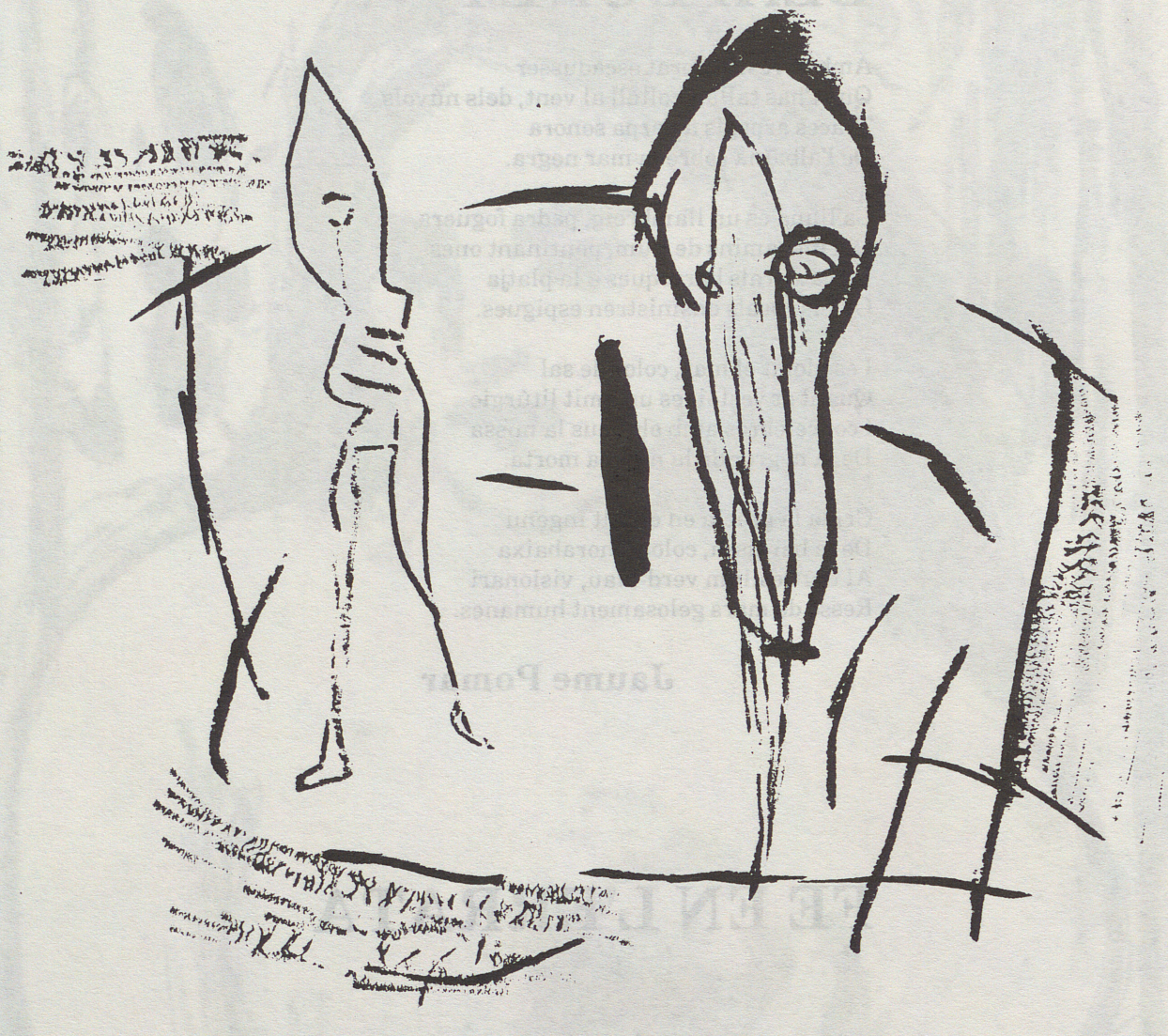

I contra l'horitzó de les idees desfà, el temps, en trenes d'aiguaplany
M aquesta casa de mirada trista: els besos:

P rònec el mot,
maons enderrocats de síl.labes amb quequeig de finestres–
O el sol refreda la neu roent de tocar-te,
cova en flames,
S dona callada,
estalactita de gel.
S ponent de sentits,
art cisellat,
I nord fals de les mans.

B a la porta del vers ceguesa en el pas sord de l'escarabat
–ull que plora–, mil ecos d'una conversa,
L la ruda ruda fetal fatal del poema: el pols i la pols d'un palp balb:
E el silenci: l'amor:

S afàsies de tacte:

J.M. Sala-Valldaura

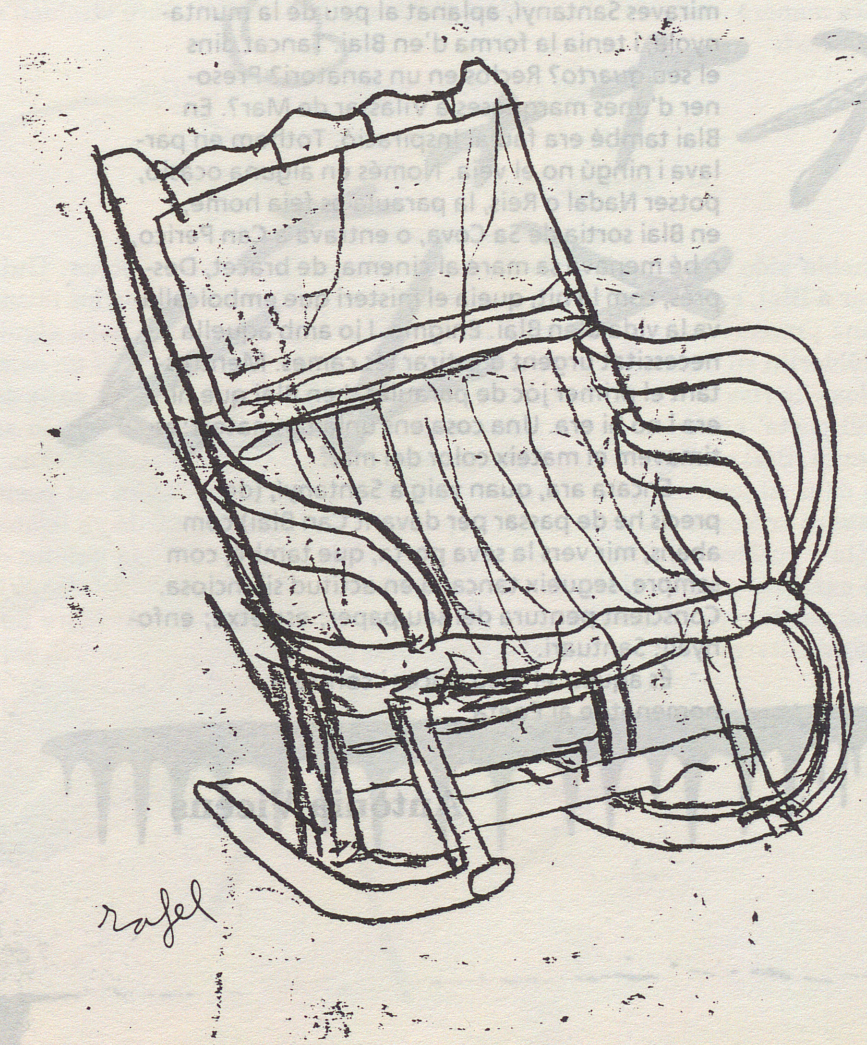

A BLAI BONET, PEL CAMÍ DEL RECORD

Quan jo era joveneta, la paraula BLai Bonet per a mi tenia màgia. De casa meva a casa seva, en bicicleta, hi havia uns deu minuts, així que quan feia dit trajecte, del carrer del Rafalet pujant la costa del Bisbe Vergers cap al carrer de Palma, per estirar les cames i experimentar sensacions amb l'oratge, bevent a glopets aquesta petita llibertat, m'aturava davant Can Blai, però ell hi era i no hi era. La porta sempre barrada. Al poble parlaven d'ell, anècdotes mil i una. Era com si estàs per tot arreu, i al mateix temps no fos enlloc. Llunyà. Fugisser com el vent. A rauxes. Des de Consolació, miraves Santanyí, aplanat al peu de la muntanyola, i tenia la forma d'en Blai. Tancat dins el seu *quarto*? Reclós en un sanatori? Presoner d'unes marqueses a Vilassar de Mar?. En Blai també era faula. Inspiració. Tothom en parlava i ningú no el veia. Només en alguna ocasió, potser Nadal o Reis, la paraula es feia home, i en Blai sortia de Sa Cova, o entrava a Can Perico, o bé menava sa mare al cinema, de bracet, Després, com la nit, queia el misteri que embolcallava la vida d'en Blai. Enigma. I jo amb aquella necessitat urgent d'estirar les cames. Mentrestant el primer joc de paraules. I en Blai que hi era i no hi era. Una cosa ens unia tanmateix: estimavem el mateix color del mar.

Encara ara, quan vaig a Santanyí, (de precís he de passar per davant Can Blai) com abans, mir vers la seva porta, que també, com sempre, segueix tancada en actitud silenciosa. Conscient pentura del seu paper; escletxa; enfonyall: Santuari.

És aquest el meu sincer i constant homenatge al Poeta.

Antònia Vicens

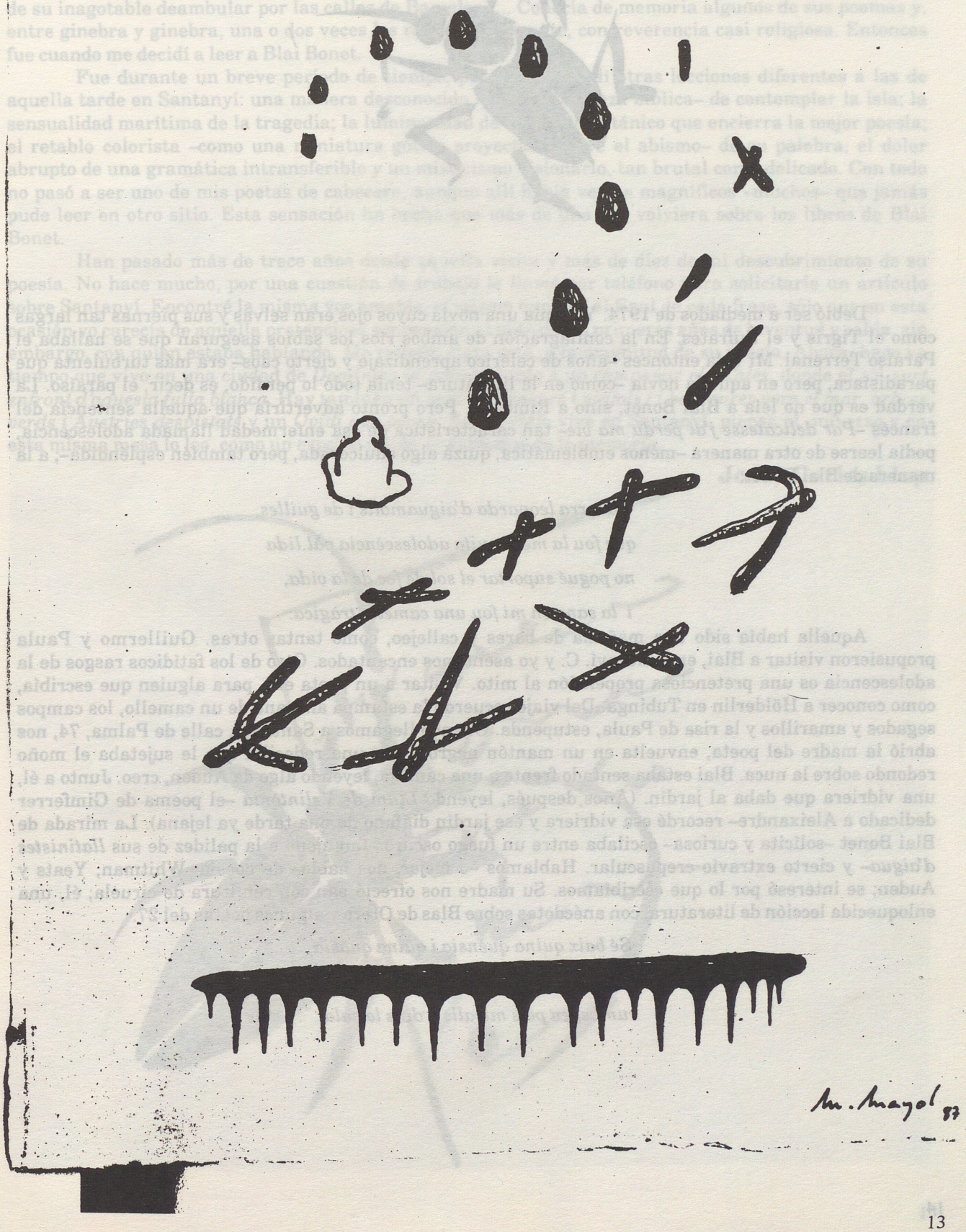
M. Mayol 87

BLAI BONET

Debió ser a mediados de 1974. Yo tenía una novia cuyos ojos eran selvas y sus piernas tan largas como el Tigris y el Éufrates. En la conflagración de ambos ríos los sabios aseguran que se hallaba el Paraíso Terrenal. Mi vida entonces –años de celérico aprendizaje y cierto caos– era más turbulenta que paradisíaca, pero en aquella novia –como en la literatura– tenía todo lo perdido, es decir, el paraíso. La verdad es que no leía a Blai Bonet, sino a Rimbaud. Pero pronto advertiría que aquella sentencia del francés *–Par delicatesse j'ai perdu ma vie–* tan característica de esa enfermedad llamada adolescencia, podía leerse de otra manera –menos emblemática, quizá algo edulcorada, pero también espléndida–; a la manera de Blai Bonet:

La terra leonarda d'aiguamolls i de guilles,
que fou la meva cuita adolescència pàl.lida
no pogué suportar el sol de foc de la vida,
i la sang en mi fou una camèlia tràgica.

Aquella había sido una mañana de bares y callejeo, como tantas otras. Guillermo y Paula propusieron visitar a Blai, en Santanyí. C. y yo asentimos encantados. Otro de los fatídicos rasgos de la adolescencia es una pretenciosa propensión al mito. Visitar a un poeta era, para alguien que escribía, como conocer a Hölderlin en Tubinga. Del viaje recuerdo la estampa africana de un camello, los campos segados y amarillos y la risa de Paula, estupenda. Cuando llegamos a Santanyí, calle de Palma, 74, nos abrió la madre del poeta, envuelta en un mantón negro y con una redecilla que le sujetaba el moño redondo sobre la nuca. Blai estaba sentado frente a una camilla, leyendo algo de Auden, creo. Junto a él, una vidriera que daba al jardín. (Años después, leyendo *Llum de Velintònia* –el poema de Gimferrer dedicado a Aleixandre– recordé esa vidriera y ese jardín diáfano de una tarde ya lejana). La mirada de Blai Bonet –solícita y curiosa– oscilaba entre un fuego oscuro –tan ajeno a la palidez de sus *llatinistes d'aigua*– y cierto extravío crepuscular. Hablamos –o mejor, nos habló– de poesía: Whitman, Yeats y Auden; se interesó por lo que escribíamos. Su madre nos ofreció pan con confitura de ciruela; él, una enloquecida lección de literatura, con anécdotas sobre Blas de Otero y algunos poetas del 27.

Sé baix quina quènsia i quina quàsia,
... Mandarins verdíssims
rumbegen pels miralls a dins la sala.

No había acabado aún el año cuando me fui a vivir a Barcelona. Navegaba en otros ríos y la visita a Blai Bonet quedaba atrás como los árboles de una carretera se alejan del automóvil en marcha. Ya en Barcelona, de vez en cuando alguien me preguntaba por Blai Bonet. No una vez, ni dos, sino a menudo, como si por todo hubiera dejado un rastro indeleble. Venía a nuestra casa de Sarrià –una torre donde vivíamos tres antiguos amigos de colegio– un cinéfilo catalán siempre muy silencioso, salvo cuando bebía. Había sido compañero de Blai Bonet en un Colegio Mayor. Este hombre, que tenía un apellido entre judío y proustiano y que acabó casándose con una mallorquina, a veces me hablaba de Blai, de sus interminables horas de clausura lectora, de sus suicidios malogrados sobre el toldo de un bar, de su inagotable deambular por las calles de Barcelona... Conocía de memoria algunos de sus poemas y, entre ginebra y ginebra, una o dos veces los recitó; lentamente, con reverencia casi religiosa. Entonces fue cuando me decidí a leer a Blai Bonet.

Fue durante un breve período de tiempo, pero allí aprendí otras lecciones diferentes a las de aquella tarde en Santanyí: una manera desconocida –de una aspereza bíblica– de contemplar la isla; la sensualidad marítima de la tragedia; la luminosidad de un jardín botánico que encierra la mejor poesía; el retablo colorista –como una miniatura gótica proyectada sobre el abismo– de su palabra; el dolor abrupto de una gramática intransferible y un misticismo visionario, tan brutal como delicado. Con todo no pasó a ser uno de mis poetas de cabecera, aunque allí había versos magníficos –muchos– que jamás pude leer en otro sitio. Esta sensación ha hecho que más de una vez volviera sobre los libros de Blai Bonet.

Han pasado más de trece años desde aquella visita y más de diez de mi descubrimiento de su poesía. No hace mucho, por una cuestión de trabajo le llamé por teléfono para solicitarle un artículo sobre Santanyí. Encontré la misma voz amable, el mismo temblor al final de cada frase, sólo que en esta ocasión yo carecía de aquella pretenciosa propensión al mito de los primeros años de juventud y sabía, sin embargo, con quien estaba hablando. Me refiero, claro está, a la magnitud de su poesía. Ahora, hace ya tiempo que vivo en una ciudad de *Dominica in palmis*, junto a un *campanar ple d'ales*, donde el sol *surt enfront d'aquesta fulla blanca*. Hay también un *hort de llimones i gínjols / i bellveures vora el mar, arbres verds i Àustries despistats* y un *Ovidi que pensa*. Este Ovidio vive en Santanyí, piensa el universo y en esta misma mesa lo leo, como un espacio nítido en el bosque de la memoria.

Josep Carles Llop

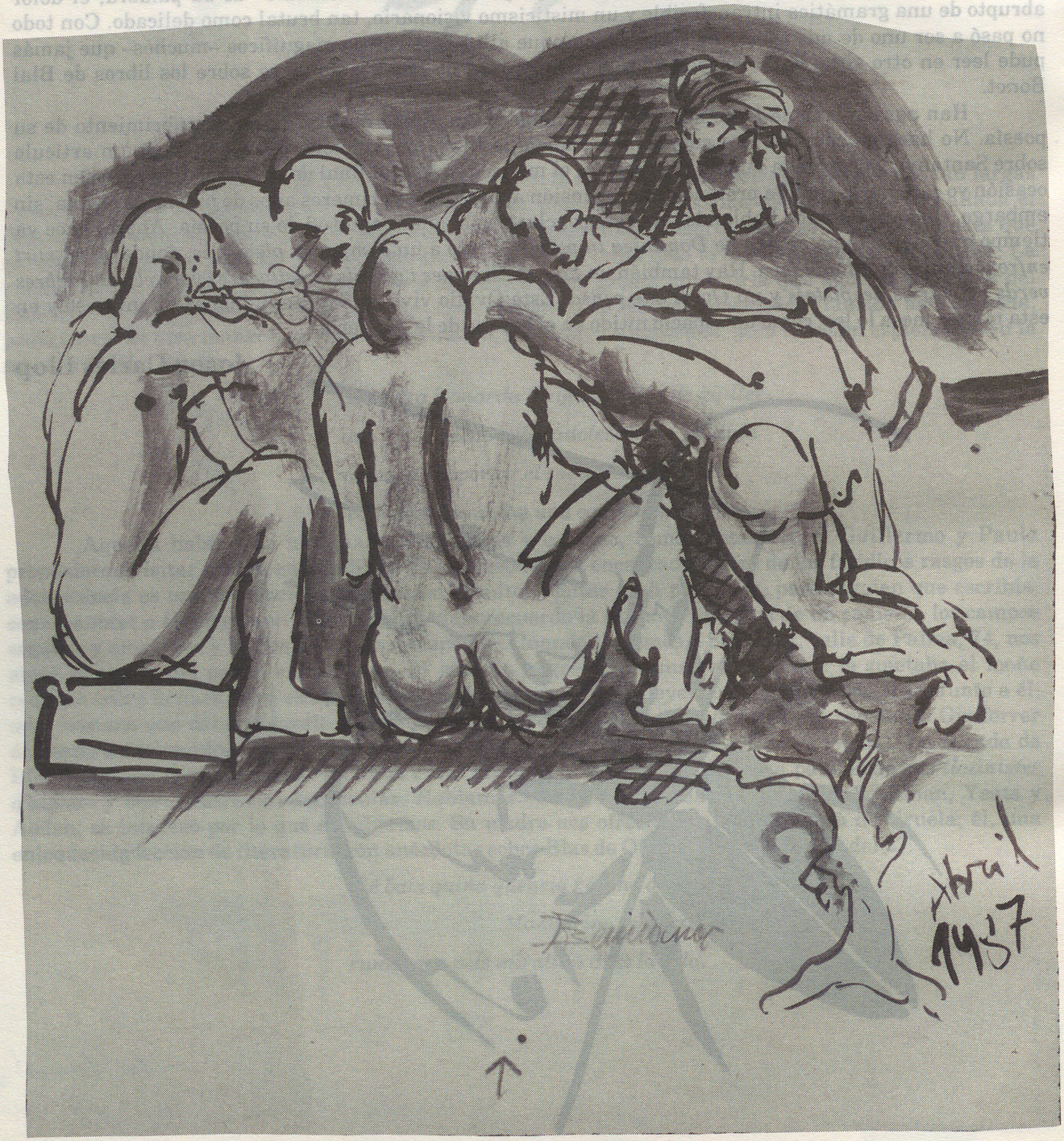
abril
1957

ESCRIT A LA MANERA DE BLAI BONET

Mai no he dit que la poesia
fos ballesta de carn humana,
ni que les seves fletxes
fossin guspires d'animal tendre.
Ni que ella estigués lligada a mi,
o a tu, o a ell, o als astres,
fora de la comuna comprensió
de l'home que viu amb les mans
ben aprop de la terra famolenca.
Ni que les garlandes dels rosers salvatges
amarassin les meves espines
o els encenalls de la teva sang dolça...

Però quan el teu cos encès
entra en contacte amb el sol,
amb l'aire, amb l'alè de les branques de mata,
amb la mirada que s'apropa i te recolza,
totes les estrelles es fan una,
es fan mil dins els teus ulls,
o dins els meus que t'esguarden:
aquesta és la humana poesia,
la folla humitat del viure corprès!

8 de maig–8 de novembre de 1987

Àngel Terrón

Aquest primer número de l'Ofrena a Blai Bonet
fou acabat d'estampar dia 15 de març
de MCMLXXXVIII, celebració del Xè Aniversari
de la Universitat de les Illes Balears.

Imatges, per ordre
d'aparició, de:
Miquel Barceló
Rafel Forteza
Hannah Bonner
Pep Canyellas
Guillem Llabrés
Maria Carbonero
Rafa Forteza
Rafel Joan
M. Magol
Pere Bennàssar
Ramon Canet
Menéndez Rojas

Formatació: Jaume Falconer

Butlletí Informatiu de la Universitat
de les Illes Balears.

Poetry & Sons núm. VII Març MCMLXXXVIII
Caps Exploradors: Margalida Pons, Arnau
Pons, Àngel Terron i Biel Mesquida.
Redacció: Servei d'Informació i Relacions,
Edifici "Sa Riera", Miquel dels Santos Oliver 2
Palma, Illes Balears 07071, tel(971)295200

m'assabentàs que era, aquella dama, Santa Cecília.

L'última vegada ha estat aquí mateix. Potser la santa patrona de la música, dels músics i de la gent de solfa és entre nosaltres. ¿No l'heu captada, la seva presència? Probablement ha baratat de ropatge amb la intenció de passar inadvertida i s'ha vestida de Josep Coll Bardolet, avui horabaixa, o de Joan Company, o d'Oriol Martorell, o de Mestre Àngel Colomer, o de Joan Moll, o d'Antoni Bennàssar... Durant una estona, per un espai de temps efímer, avui tots hem estat Santa Cecília disposats a celebrar amb ella el Xè aniversari de la Coral Universitària. Deu anys de música coral a Mallorca. Deu anys de noves propostes, de trencar vells esquemes caducs, de recerca continuada... ¿No són aquests els principis que marquen la vida i l'estil universitari?

Que Santa Cecília –només em resta l'oportuna imprecació final– vetlli per la Coral Universitària, que ningú no s'atreveixi a bullir-la ni a escapçar-la, que vetlli també pels nobles protectors de la música i per tots nosaltres. Que tots plegats siguem merexeidors del seu patrocini i que, quan ens arribi l'hora de la mort, ens tengui preparada una estança del paradís amb santes, bellíssimes i opulentes màrtirs, barroques, i abundoses, i florides, amants de la música i de la solfa. Amén.

Gabriel Janer Manila
Son Vida, la ciutat de Mallorca,
21 de novembre de 1987.

L'ESPORT UNIVERSITARI

L'esport universitari comença a prendre la dimensió que l'interès mostrat pels estudiants pareix exigir. Durant aquest curs 87-88, el Vice-rectorat d'Extensió Universitària ha posat en marxa l'**Aula d'Esports** a fi de coordinar les activitats esportives de la Universitat i oferir als estudiants un lloc precís de referència i d'informació, dels serveis esportius al seu abast, cursets d'iniciació o manteniment, campionats, etc.

L'oficina de l'Aula d'Esports, que està instal.lada a Cas Jai, és oberta al públic per a inscripcions i informació general tots els dilluns, dimecres i divendres de 11 a 13 h.

Des del principi, l'Aula s'ha vist afavorida per l'interès dels alumnes, reflectit en el gran nombre de consultes i inscripcions per als diversos esports proposats. Això ha suposat un notable increment de l'activitat esportiva.

Les activitats organitzades o coordinades són bàsicament, de dos tipus: de formació i de competició, amb la finalitat de promoure la participació i millorar el nivell tècnic dels esportistes universitaris.

Les competicions s'articulen fonalmentalment en campionats intrauniversitaris dels quals es juguen les següents modalitats: futbol, *futbito*, bàsquet, handbol, voleibol. Els campions aniran a la fase de sector, que tindrà lloc a Palma entre els dies 14 i 17 d'abril i en la qual participaran les següents universitats: Saragossa, Alacant, Murcia, València, Politècnica de València, Balears També es realitza una competició de *futbito*, la final de la qual se celebrarà a Pamplona.

Paral.lelament i sense caràcter competitiu, es fan cursets de formació i perfeccionament de vela, golf, equitació, gimnàstica de manteniment, psicomotricitat els quals han despertat un gran interès que es reflecteix en el gran nombre d'inscripcions.

Pel maig està previst la celebració del Trofeu **"Deu anys d'Universitat"** en les modalitats següents: futbol, bàsket, futbol sala, escacs i tennis.

Tot això ha estat posible gràcies a la col.laboració del Consell Insular de Mallorca, Comunitat Autònoma, Sa Nostra i Consell Superior d'Esports (CSE), institucions a les quals expressam el nostre agraïment per la seva ajuda.

Els cursets i competecions tenen lloc al poliesportiu Prínceps d'Espanya i San Fernando i a altres instal.lacions, mitjançant acords amb federacions i clubs. Per això i amb vista a aconseguir una major autonomia d'infrastructures esportives, aquest mateix curs la Universitat de les Illes Balears ha realitzat les gestions per iniciar la construcció d'un poliesportiu amb pistes d'atletisme, camp d'esports i piscina coberta. Tenim, doncs, l'esperança que, ben aviat, sigui una realitat.

L. P.

CIÈNCIA FICCIÓ

ALL THE BIMILLENNIAL HORSEMEN (*Todos los jinetes del bimilenio*), por Viktor R. Layr. Miskatonic University Press (1998). Rústica, 643 páginas.

Cuando faltan menos de dos años para el fin del milenio surge este libro que no es más que una nueva visión apocalíptica; sin embargo, la seriedad con que el profesor Layr trata el tema, y la trayectoria de la editorial de la Universidad de Miskatonic hacen que ya de entrada el lector advierta que no se trata de un libro seudoprofético ni catastrofista, sino una obra con sólidos fundamentos.

El título aparece justificado con unos versículos del Libro de San Juan en una breve introducción del autor, en la que además se explica como el autor sagrado se quedó corto en su obra y que en el libro que el lector tiene en sus manos se encontrarán muchos más de cuatro jinetes. Y en los capítulos que siguen, se describen con toda suerte de datos, documentos y cifras cada uno de los apocalípticos jinetes que el lector propone como amenazas del cambio del milenio.

El primer capítulo trata de la guerra. Empieza recordando la génesis de la política de bloques en los años sesenta con el inicio de la guerra fría y el nacimiento del equilibrio del terror. Se detiene especialmente en dos puntos. En el primero, que quizás es ya una de las aportaciones originales de la obra, expone como la carrera armamentista ha usado en todo momento como pretexto la defensa de unos ideales de libertad y democracia, pero que en el fondo no ha sido más que el resultado de una política económica que perseguía el mantenimiento de unas estructuras industriales y comerciales basadas en la producción y venta de armamento, de una parte, y de otra en el debilitamiento del bloque opuesto al obligarle a hacer esfuerzos equivalentes, en el afán de impedirle la redirección de la economía hacia la mejora del nivel de vida. El autor se extiende después en un segundo punto por razones que solamente en el capítulo quinto de la obra serán comprendidas. este segundo punto consiste en la descripción de la psicosis que en los años sesenta obligó a tantas personas a la construcción de refugios antiatómicos en los que se esperaba sobrevivir a los primeros momentos después de una conflagración nuclear.

Una vez que el autor se ha explicado en su versión de los orígenes de la política de bloques hace un rápido repaso a sus más salientes hitos: explica la aparición del fenómeno del "overkill", la bomba de neutrones, la guerra de las galaxias, las armas biológicas, y acaba con la descripción del último hallazgo disuasorio, el "anillo cero", la cadena de satélites de antimateria que envuelve el planeta i que es mantenido en su lugar por sesenta estaciones diseminadas en la superficie del planeta, de tal forma que el daño de una sola de ellas provocará la destrucción total (el "cero" absoluto).

El segundo capítulo hace referencia al hambre, como segundo jinete apocalíptico, pero en un marco ampliado a la ecología planetaria: el agotamiento de los recursos y el deterioro por contaminación de la atmósfera y el mar; el barrido de la ozonosfera y la sobreexposición ultravioleta; la fusión de los casquetes polares y la sobreelevación de los mares que ya ha hecho desaparecer a Venecia como caso más limitado, y en fin, la cuadruplicación de la superficie de los desiertos que han dejado el hambre como azote de dos tercios de la humanidad, que no por eso deja de aumentar en número, justamente en las zonas más deprimidas.

En el tercer capítulo se presenta la peste; este capítulo en muchos momentos está estrechamente relacionado con los dos anteriores, al ser muchas de las pestilencias originadas por la guerra y/o el desastre ecológico. Pero se detiene especialmente en el recuerdo de la forma en que el SIDA se ha expandido al 96 % de la población mundial, e inicia la descripción del resurgir de los movimientos de reacción moralizante. En este punto termina el capítulo, pero el tema continua en el que le sigue: hace aparecer un nuevo jinete apocalíptico, el de la locura. Gracias a las guerras frías y calientes, las hambres y los desequilibrios sociales, la sobrepoblación , el hacinamiento, y los integrismos moralizantes, la locura se ha convertido en una más de las amenazas apocalípticas. aquí el autor desarrolla una mas de sus contribuciones auténticamente originales: explica como hasta la mitad del siglo no existia sobre la tierra ninguna persona con acumulación del poder suficiente como para destruir la humanidad; pero con los datos ya presentados en capítulos anteriores, el número de tales personas ha ido aumentando de forma exponencial: en principio solo fueron los dirigentes de los dos grandes bloques, pero más tarde este número fué creciendo de forma inevitable e incontralable, si a esto se añade que el terrorismo también ha aumentado exponencialmente en número de acciones violentas y en número de pesonas implicadas en las mismas como causantes, la probabilidad de que surja el loco con capacidad terrorista total se aproxima asintóticamente a la unidad.

Con estos cuadros capítulos se cierra la primera parte de la obra; en la segunda mitad, tanto podríamos decir que, con cínico optimismo, como con alegre pesimismo, el autor expone su visión de la victoria, el primero de los jinetes del Apocalipsis. El autor en el quinto capítulo hace un recuento de la historia de la informática y la cibernética. Recuerda la primera mención de la Personética como una fantasia de los

años sesenta y su realidad cuando casi simultaniamente en 1991 Japón y Estados Unidos anunciaron las primeras génesis de personalidad humana en ordenadores, a lo que siguió la aparición, primero en casos aislados, seguidos rápidamente de una generalización, del fenómeno de personas que incapaces de adaptarse a la vida real se refugiaron en sistemas de ordenadores, introduciéndose en ellos con sus ambientes, sus amistades y/o sus amores reales o imposibles construyéndose paraísos cibernéticos eternos. Sigue recordando como muy pronto el fenomeno se extendió cuando las compañías aseguradoras con el lloyds a la cabeza comenzaron a ofrecer pólizas de vida eterna en edenes construídos a la medida del asegurado, con cláusulas de resucitación electivas o a plazo fijo. Por último se hace una estimación para la que el propio profesor Layr señala unos amplios márgenes de error, del número de personas que ya en la actualidad "viven" en inmensos ordenadores sepultados en minas abandonadas a cinco o seis millares de metros bajo tierra. Según el autor, esta cifra no bajará del centenar de millares en el momento en que cambie el milenio. En realidad no se trata más que de una nueva versión del fenómeno del "refugio antiatómico" de los años sesenta que más arriba se mencionó.

En el capítulo siguiente, que lleva el número seis, el autor nos ofrece una información cuyas fuentes no revela. Sin embargo, a pesar de esta inconsistencia, el resultado de la lectura es sobrecogedor y lleva a un convencimiento total. existe al menos en uno de los sistemas de inteligencia de occidente una sección en la que se está extediendo la Personética a nivel nacional: el gobierno y los cuadros de mando ya se encuentran totalmente duplicados en ordenadores inconmensurables situados en los lugares más seguros del país. En estos sistemas se está empezando a duplicar toda la actividad de una nación; los sistemas se encuentran perfeccionados a tal nivel que se han conseguido coincidencias en las acciones personales de más del 85 %, es decir, ante cualquier problema, el Presidente de la Nación, y su duplicado existente en el inmenso ordenador, llegan a decisiones coincidentes en el 85 % de las ocasiones, y esta cifra no deja de mejorar. Se dan casos y ejemplos tanto de aciertos, como de algunas de las discrepancias. la conclusión del capítulo es que, si los inmensos problemas presentados en la primera parte del libro no lo impiden antes, es inevitable que en un plazo relativamente breve, la humanidad entera se encuentre duplicada en el interior de un odenador ingente.

Nos acercamos al final de la obra con el capítulo ocho, que aún consigue ser más inquietante que los anteriores; en el se presenta la tesis de todo el libro: la situación actual ¿ha sido inevitable? La respuesta puede ser sí o no, pero el autor se inclina a suponer que sí, que inevitablemente una civilización tarde o temprano llegará a este punto. Si su opinión fuera la cierta ¿qué implicaciones tendría? La implicación más simple es que no debe ser la primera vez que una situación así ocurre, y que de esta forma, no es preciso que busquemos vida extraterrestre: el proyecto OZMA está inevitablemente destinado al fracaso. Si en el universo han aparecido las civilizaciones tecnológicas, en un plazo muy breve han debido enterrarse en mundos informáticos totalmente cerrados, que no intercambian con el exterior más que la energía de funcionamiento del superordenador, que en todo caso no es más que un afracción despreciable del total que en el momento actual la humanidad consume.

Pero la obra aun llega a otro clímax más elevado cuando el autor propone una nueva pregunta: ¿porque no ya? ¿podemos saber si en este momento no estamos ya dentro de un inmenso superordenador? La pregunta tiene un primer interés teórico: ¿Existe la posibilidad de que desde dentro de un sistema de tratamiento de la información se pueda acceder a información externa al mismo sistema? La respuesta que el autor elabora con ayuda del teorema de Kruskald-Plains (que solamente se enuncia) acerca de la capacidad de n cuerpos situados en el interior de m sistemas autorreferentes para controlar el flujo de señales entre j niveles es dependiente únicamente del nivel de información introducida en cada nivel; por así decirlo de la finura del "grano" dentro del conjunto. Y llegados a este punto, ¿podemos saber si hemos llegado al límite de la "granularidad" de nuestro universo? La respuesta del autor es un sí rotundo, que le lleva a afirmar que somos solamente un programa dentro del ordenador que nos temíamos al principio del capítulo. Para su afirmación se basa en dos conjuntos de datos que poseemos en la actualidad: el primero a las acciones irracionales que se manifiestan en nuestro mundo; por así decirlo no serían más que "chapuzas", errores del programa: todos los supuestos milagros y hechos paranormales son manifestaciones de leyes incomprensibles, el resultado de sistemas inteligentes pero que no pueden serlo más que sus diseñadores. La segunda de las pruebas es extraída de la mecánica cuántica: en esta rama de la física nos estamos acercando de una manera muy peligrosa al límite de la "granularidad" de nuestro universo: nunca podremos averiguar más que lo que llegaron a saber los que crearon nuestro programa. Y ésto es lo que la física cuántica tiene hoy entre sus manos: paradojas insolubles que exigen respuestas esotéricas como el famoso "principio antrópico".

Con todo esto llegamos al final de la obra. Nos ha resultado un libro difícil de clasificar, a medio camino entre la historia, la prognosis sociológica, la tecnología y también, porque no, la fantasía científica. Pero en todo caso una obra que gustará a los espíritus inquietos, que sin abandonar el rigor científico buscan saber algo del futuro que aguarda a nuestros hijos.

LAZARO

INFORMACIONS UNIVERSITÀRIES

RELACIÓ DE TESIS DOCTORALS LLEGIDES EN AQUESTA UNIVERSITAT DES DE LA PUBLICACIÓ DEL BUTLLETÍ INFORMATIU DE LA UIB NÚM. 10.

SECCIÓ D'HISTÒRIA GENERAL

Autor: Carles MANERA ERBINA
Director: Isabel MOLL BLANES
Títol: *Comerç colonial i capital mercantil a Mallorca. 1720-1800*
Examinada el dia: 3 d'abril de 1987
Qualificació: Apte *cum laude* per unanimitat

Autor: Jaume SASTRE MOLL
Director: Guillem ROSSELLÓ BORDOY
Títol: *Economía y sociedad en el Reino de Mallorca (1311-1330)*
Examinada el dia: 8 d'abril de 1987
Qualificació: Apte *cum laude* per unanimitat

Autor: Joan ROSSELLÓ LLITERAS
Director: Ernest BELENGUER CEBRIÀ
Títol: *Formación literaria del clero de Mallorca. El Seminario de San Pedro y sus antecedentes históricos*
Examinada el dia: 8 de juny de 1987
Qualificació: Apte *cum laude* per unanimitat

SECCIÓ D'HISTÒRIA DE L'ART

Autor: José MORATA SOCIAS
Director: Catalina CANTARELLAS CAMPS
Títol: *Arquitectura e Historia. Aproximación al estudio de la influencia del pasado en la teoría de la proyectación contemporánea*
Examinada el dia: 12 de juny de 1987
Qualificació: Apte *cum laude* per unanimitat

Autor: Mercè GAMBÚS SAIZ
Director: Jorge BERNALES BALLESTEROS
Títol: *El Manierismo en el Arte mallorquín. Siglos XVI-XVIII*
Examinada el dia: 12 de juny de 1987
Qualificació: Apte *cum laude* per unanimitat

SECCIÓ DE GEOGRAFIA

Autor: Onofre RUL.LAN SALAMANCA
Director: Bartomeu BARCELÓ PONS
Títol: *Espai i Ordenació del Territori a Mallorca*
Examinada el dia: 6 de novembre de 1987
Qualificació: Apte *cum laude* per majoria

SECCIÓ DE FILOSOFIA

Autor: Andreu BERGA OLIVER
Director: Jesús MOSTERÍN
Títol: *Análisis crítico de la taxonomía biológica (con particular referencia a la categoría de especie)*
Examinada el dia: 16 de juny de 1987
Qualificació: Apte *cum laude* per unanimitat

SECCIÓ DE PEDAGOGIA

Autor: Joan Jordi MUNTANER GUASP
Director: Antoni J. COLOM CAÑELLAS
Títol: *Las operaciones infralógicas en el niño deficiente mental*
Examinada el dia: 6 de març de 1987
Qualificació: Apte *cum laude* per unanimitat

Autor: Jordi VALLESPIR SOLER
Director: Antoni J. COLOM CAÑELLAS
Títol: *Llengua i cognició: La funcionalitat cognitivo-educativa del Refranyer mallorquí*
Examinada el dia: 27 d'abril de 1987
Qualificació: Apte *cum laude* per unanimitat

FACULTAT DE DRET

Autor: Andrés RIBAS MAURA
Director: Francisco ASTARLOA VILLENA

Títol: *El Estatuto de Autonomía de las Islas Baleares en el marco del estado autonómico*
Examinada el dia: 13 de juny 1987
Qualificació: Apte *cum laude* per unanimitat

Autor: Miguel DOLS MASSANET
Director: Juan RAMALLO MASSANET
Títol: *El Régimen de estimación objetiva singular*
Examinada el dia: 4 de setembre de 1987
Qualificació: Apte *cum laude* per unanimitat

FACULTAT DE CIÈNCIES

Autor: Lázaro CREMADES OLIVER
Director: Antonio MULET PONS
Títol: *Contribución al estudio de la evolución económica de procesos químicos: sistema procost*
Examinada el dia: 10 de març de 1987

Autor: Maria del Carmen ERICE RUÍZ
Director: Bartolomé SERRA CIFRE
Títol: *Aplicación de reconocimientos de formas a la determinación de la seguridad de un sistema eléctrico de potencia*
Examinada el dia: 11 de juny de 1987

Autor: Catalina PICORNELL ALOU
Director: Vicenç TORRA FERRÉ
Títol: *Transformacions termoelàstiques als materials amb memòria de forma dissipació energètica i emissió acústica*
Examinada el dia: 16 de juny de 1987

Autor: Concepción SEGUÍ PALMER
Director: Vicenç TORRA FERRÉ
Títol: *Cambios globales y dinámica de las transformaciones martensíticas. estudio local de la transformación para aleaciones Cu-Al-Ni y Cu-Zn-Al*
Examinada el dia: 16 de juny de 1987

Autor: Elena GARCÍA-VALDÉS PUKKITS
Director: Rafael ROTGER ANGLADA
Títol: *Estudio genético de la degradación de hidrocarburos aromáticos por cepas de pseudomonas sp*
Examinada el dia: 29 de juny de 1987

Autor: Susana ESTEBAN VALDÉS
Director: Josep A. TUR MARÍ
Títol: *Estudio de la función digestiva del pollo en el tránsito etapa embrionaria-etapa postnatal*
Examinada el dia: 10 de juliol de 1987

Autor: Antonio MIRALLES SOCIAS
Director: Galo A. RAMÍREZ ORTIZ
Títol: *Análisis comparativo de las propiedades y desarrollo de receptores para ácido kaínico en el cerebelo de pollo y rata*
Examinada el dia: 18 de setembre de 1987

Autor: Antonio ARTIGUES SERRA
Director: José Manuel GONZÁLEZ ROS
Títol: *Interacciones lípido-proteína en sistemas de membranas biológicas. Estudios de perturbación térmica del receptor nicotínico de acetilcolina de I. marmorata*
Examinada el dia: 28 de setembre de 1987

Autor: Eduardo COZAR CHILLERÓN
Director: Jorge LALUCAT JO
Títol: *Caracterización taxonómica, fisiológica y bioquímica de nuevas pseudomonas marinas degradadoras de hidrocarburos cíclicos*
Examinada el dia: 11 de novembre de 1987

Autor: Joana Maria RAYÒ AMENGUAL
Director: Josep A. TUR MARÍ
Títol: *Influència del dejuni sobre les funcions digestives de les aus*
Examinada el dia: 20 de novembre de 1987

SEMINARIS ORGANITZATS PEL DEPARTAMENT DE PSICOLOGIA.

Primer trimestre curs 1987-88

Trastorns afectius: Professor Dr. J. VALLEJO RUILOBA. Dia 16 d'octubre 1987.

Perspectives actuals del Psicodiagnòstic: Professor Dra. Rocío FERNÁNDEZ BALLESTEROS. Dia 13 de novembre 1987.

Psicologia de l'activitat física i l'esport: Professors Srs. Joan RIERA i Joan PLAMI.

DEPARTAMENT DE CIÈNCIES DE LA TERRA

-TESIS DOCTORALS

Onofre RUL.LAN SALAMANCA: *Espai i ordenació del Territori a Mallorca.* Novembre 1987. Geografia.

Joana M. SEGUÍ PONS: *Aproximación al análisis de movilidad y de transportes urbanos en la ciudad de Palma (1960-1985).* Geografia.

SEMINARIS IMPARTITS AL DEPARTAMENT

Agricultura periurbana i aigües. 27-5-1987. (Secció Geografia).
Tècniques d'ordenació del territori. El Mapa. 19 i 20-10-1987. (Secció Geografia).
Geografía y ordenación del territorio: La Sierra de Gredos y los Picos de Europa. 5-11-1987. (Secció Geografia).

CURSOS IMPARTITS PER MEMBRES DEL DEPARTAMENT

1.–*Perfils geològics compensats (Balances Ross Sections).* ICE-UIB Març 1987. (Secció Geologia).

2.–*Utilització didàctica del medi: l'Albufera.* CEP. Palma. 15 al 27 de juny 1987. (Secció Geologia-Geografia).

3.–*Líneas actuales de la investigación en Oceanografía biológica.* UIB- Estudi General Lul.lià. 13-15 juliol 1987. (Secció Geologia).

4– *XI Setmana de Renovació Educativa.* Juliol 1987. (Secció Geografia).

ORGANITZACIÓ I PARTICIPACIÓ A CONGRESSOS AMB COMUNICACIONS

1.–*Primeres Jornades del Medi Ambient de Balears.* Palma, 2-3 juliol 1987. (Secció Geologia-Geografia) (Organització del Congrés i comunicacions).

2.–*Primer Encuentro hispano-luso-italiano de Demografía Histórica.* Barcelona, 22-25, abril 1987. (Secció Geografia).

3.–*I Jornadas de Geografía sobre población española. 1970-1986.* Salamanca, juliol 1987. (Secció Geografia).

4.–*Reunió de la Comission of Geographical monitoring and forecasting.* (IGU) Moscou i Caucas, 6-16 de juliol 1987. (Secció Geografia).

5.–*II Congrés Mundial Basc.* Vitòria, setembre 1987. (Secció Geografia).

6.–*X Congreso Nacional de Geografía.* Saragossa, setembre-octubre 1987. (Secció Geografia)

PONÈNCIES I CONFERÈNCIES CONVIDADES

1.–*Competencias especiales entre agricultura y turismo.* Dr. Pere A. Salvà. IV Coloquio de Geografía Agraria (AGE). La Laguna, Las Palmas. Abril 1987.

2.–*Evolució de la vinya i impacte de la fil.loxera a les illes Balears.* Dr. Pere A. Salvà. Congrés Històric Internacional del Centenari de la fil.loxera i el Cava. Sant Sadurní d'Anoia. 19-22 octubre 1987.

3.–*Curs d'estudi de petites comunitats.* Conferències del Dr. B. Barceló. Centre d'Informació i de Documentació Internacionals de Barcelona (CIDOB). 7 i 8 de maig de 1987.

4.–Estada del Dr. Lluís Pomar a la Universitat de New Orleans

PARTICIPACIÓ EN PUBLICACIONS RELLEVANTS I PROJECTES

1.–*Llibre Blanc del Turisme a les Illes Balears.* Govern Balear / UIB (Secció de Geografia i Geologia).

2.–*Pla Territorial Parcial de la Serra de Tramuntana* (Secció Geografia i Geologia).

3.–*Projecte CARBAL. Models Biosedimentològics de la plataforma continental balear.* CAICYT (Geologia).

4.–*Estudi Biosedimentològic de la plataforma continental balear.* Fundació Ramon Areces. (Geologia).

5.–*Evolució tectònica de la Serra de Tramuntana de Mallorca. Aspectes Estratigràfics i Sedimentològics.* CAICYT (Geologia).

6.–*Paleontologia i Paleobiogeografia del Juràssic i Cretaci de l'illa de Mallorca.* CAICYT (Geologia).

D'ALTRES

Jurat de les Beques de la "Caixa de Pensions" per anar a la Universitat d'Indiana. Dr. B. Barceló. 14-16 setembre 1987. (Geografia).

ACTIVITATS DEL DEPARTAMENT DE CIÈNCIES HISTÒRIQUES I TEORIA DE LES ARTS DE GENER A NOVEMBRE DE 1987

Conferències i seminaris:

Dr.Antoni RIERA MELIS, catedràtic de la Universitat de Barcelona, sobre *"Relacions comercials amb Mallorca a la Baixa Edat Mitjana"*.

Dr. Jerzy TOPOLSKI, catedràtic de la Universitat de Poznan (Polònia), que impartí un seminari sobre Història Econòmica i pronuncià una conferència sobre *"El procés de re-feudalització a Europa central i oriental (segles XVI-XVIII)*

Dr. J. Waldren va impartir un Seminari sobre Prehistòria de les Balears.

El Seminari sobre "Moviments Socials" es va desenvolupar amb col.laboració amb la Societat Arqueològica Lul.liana i hi pronunciaren lliçons Francesc Sáez, Joan Mas, Guillem Alemany, Josep Massot, Miquel Paieres, Sebastià Tries, Emilià Páez, Francisco Díaz de Castro, Damià Pons, Sebastià Serra, Antoni Marimón i Xavier Salvà.

Tesis Doctorals :

Dr. Carles MANERA ERBINA, *Comerç i capital mercantil a Mallorca (1720-1800).*

Dr. Jaume SASTRE MOLL, *Economia y Sociedad del reino de Mallorca. Primer tercio del siglo XIV.*

Dr. Joan ROSSELLÓ LLITERES, *Formación literaria del clero de Mallorca. El Seminario de San Pedro y sus antecedentes históricos.*

Dr. Josep MORATA SOCIAS, *Aproximación a la influencia del pasado en la teoría de la proyección contemporánea.*

Dra. Mercè GAMBÚS SÁINZ, *El manierismo en el arte mallorquín. Siglos XVI y XVII.*

Tesis de Llicenciatura:

Gabriel ALEMANY, *Les Associacions de Veïnats de Palma.*

Miquel DEYA BAUZA, *La empresa pre-capitalista. Los gremios rurales mallorquines.*

Conferències sobre Història de Mallorca:

Al curs organitzat pel Círculo Mallorquí hi impartiren conferències els Drs.

Alvaro Santamaría Arandez
Pablo Cateura Bennaser
Maria Barceló i Crespí
Isabel Moll Blanes
Llorenç Pérez Martínez
Sebastià Serra Busquets
Miquel Duran Pastor

LA PROBLEMÀTICA DE L'ENSENYAMENT DE LA QUÍMICA AL COU I LES NOVES OPCIONS CURRICULARS

L'esperit del Curs d'Orientació Universitària, quan fou estructurat i regulat l'any 71, era bàsicament el de constituir la via d'accés normal a la Universitat a partir d'un ensenyament dirigit sobretot a l'ampliació dels coneixements adquirits al BUP o a la FP i a l'orientació de l'alumne per a una adequada elecció dels estudis superiors.

Una breu anàlisi de la realitat ens fa veure que cap dels dos objectius esmentats s'ha aconseguit a bastament:

Per una banda, la forma d'avaluació de les proves d'accés –ara modificada segons una disposició de les Direccions Generals de Renovació Pedagògica i Ensenyament Superior apareguda al BOE del passat 7 de setembre– ha condicionat gairebé sempre el desenvolupament de les programacions de les distintes assignatures que configuren el COU. És clar que el pragmatisme ha esdevingut una constant que ha presidit de forma prioritària l'actitud del professorat a l'hora de dur a terme la preparació dels seus alumnes: el resultat de les proves de selectivitat ha estat, des de la seva implantació l'any 73 i després d'un any d'*impasse* a partir de la desaparició de l'antiga revàlida de Preu un vertader pou de nombrosos universitaris frustrats, l'autèntic termòmetre que ha calibrat ja no sols l'èxit dels estudiants, sinó també la tasca duita a terme pels seus preparadors i el prestigi dels respectius centres.

D'altra part, la manca d'existència als instituts i a quasi tots els centres privats de Gabinets d'Orientació Educativa o Equips de Suport amb personal especialitzat, ha impossibilitat l'existència dels Consells Orientadors a què es referia la Llei General d'Educació a l'articulat referent al COU i que haurien d'ésser elaborats a partir de l'anàlisi dels interessos professionals dels alumnes, de les seves aptituds i d'entrevistes personals amb ells, sempre amb la participació del tutor respectiu. La realitat ha estat molt distinta i, al millor dels casos, s'ha reduït –sempre amb honroses excepcions– al desenvolupament d'algunes conferències, xerrades i taules rodones sobre Orientació Professional no sempre gaire ben coordinades.

Per tot això, els ensenyants ens hem preocupat, sobretot de la preparació d'un examen a partir de les directrius rebudes dels respectius Coordinadors de cada assignatura, i les activitats d'Orientació han gaudit generalment d'un paper testimonial per tal de no posar gaire traves al desenvolupament normal de l'horari lectiu. Així, s'ha arribat a situacions de vertadera incompatibilitat entre les dues tasques pròpies del COU.

L'ensenyament de la Química, així com el de les altres matèries experimentals,es veu afectat per una problemàtica específica al marge de tota la que ja hem assenyalat:

De l'estudi de la seva programació oficial apareguda al BOE el mes de març del 78 i de l'experiència que tenim d'aquests darrers cursos, es pot concloure que resulta vertaderament dificultós dur-la a terme ja no tan sols per la seva extensió, sinó també a causa de l'elevat nombre de classes pràctiques de laboratori que li corresponen. És evident que amb les 26-27 setmanes de temps lectiu que té al COU, és gairebé utòpic desenvolupar la dotzena d'unitats temàtiques de què consta l'esmentada programació amb un aprofundiment acceptable i, paral.lelament, possibilitar que els alumnes que ingressaran als primers cursos de les Facultats de Ciències, Farmàcia i, fins i tot a algunes Escoles Tècniques Superiors, gaudeixin d'uns coneixements pràctics mínimament vàlids.

Certament és imprescindible que quan un alumne arriba al primer curs de qualsevol dels estudis esmentats conegui prou bé la

resolució de problemes sobre l'estequiometria de síntesi, descomposicions i substitucions senzilles, els tipus d'enllaços químics i forces intermoleculars que presenten els elements i composts a la naturalesa, la importància de l'energia associada als canvis químics i físico-químics, l'aplicació del concepte d'equilibri a reaccions de precipitació, d'intercanvi de protons, d'electrons o el paper de les distintes funcions orgàniques dins els processos bioquímics fonamentals, per posar alguns exemples. Però no és menys important que hagi observat directament l'aplicació d'algunes tècniques de separació de sistemes homogenis com l'extracció amb dissolvents, la destil.lació o la cromatografia sobre paper, que conegui el material de vidre d'ús habitual al laboratori, l'estat d'agregació del iode, el color de les sals d'alguns metalls de transició, la solubilitat dels elements alcalins més abundants i la dels seus hidròxids o les precaucions que s'han de prendre quan es manipulen els àcids inorgànics o els dissolvents orgànics. A totes aquestes activitats de caire pràctic hauria de dedicar-se no menys d'un 15 % del temps total disponible per tal que el rendiment obtingut fos prou òptim.

La realitat és, desgraciadament, molt distinta i a la manca de temps ja comentada, hem d'afegir-hi la desigual preparació en què es troba l'alumnat quan comença el COU a causa de la inestabilitat de molts de Seminaris de Física i Química dels nostres centres –especialment els Estatals i els de la part forana– i, sobretot, la manca d'horari dedicat a laboratori amb què ens trobam, per norma general, els professors de BUP i COU, la qual cosa ens condiciona a improvisar sobre això una sèrie d'experiències de càtedra coma substitutiu del que hauria d'ésser un primer contacte seriós de l'alumne amb el laboratori, activitat que ha d'ajornar-se al primer curs de Facultat. Malgrat tot, el futur no sembla oferir alternatives que aclareixin la situació:

La proposta d'organització de l'Ensenyança Reglada Postobligatòria –16/18 anys– feta per la Direcció General d'EM quan es refereix a la metodologia a seguir dins l'assignatura de Física i Química, suggereix de forma clara que, donat el seu caire experimental, el 50 % de les classes hauran de tenir un caràcter fonamentalment pràctic, de forma que no hi hagi cap trencament amb la que s'aplicarà al Segon Cicle de l'Ensenyament Secundari Obligatori entre els 14 i els 16 anys. Tanta sort que de moment es tracta d'una proposta perquè si a la distribució horària –vegeu el quadre 1– corresponent a l'assignatura optativa de Química que s'inclou al currículum corresponent al segon curs del futur batxillerat de Ciències de la Naturalesa i de la Salut –que equivaldria a l'actual COU– es duguessin a terme les orientacions metodològiques abans indicades, difícilment els alumnes aconseguirien un nivell adequat de coneixements teòrics per accedir als estudis superiors. No oblidem que el mateix MEC al darrer document publicat sobre les Reformes dels diferents nivells educatius, fixa com una de les funcions bàsiques del Batxillerat l'adquisició per part de l'alumne dels aprenentatges instrumentals i de continguts adients per poder cursar amb èxit els estudis universitaris o bé, accedir al nivell d'Educació Tècnico-professional.

(quadre 1)

QUADRE 1

.1.Teoria atòmico-molecular de la matèria (6 setmanes).	**3. Nocions de Química Moderna (16 setmanes).**
1.1. Classificació de les substàncies	**3.1. Estructura de l'àtom: interpretació mecànico-quàntica. Interpretació de l'SP (3 setmanes).**
1.2. Estudi dels gasos. Lleis.	**3.2. L'enllaç químic. Formulació i nomenclatura (3 setmanes).**
1.3. Lleis ponderals.	**3.3. Reaccions químiques. Estequiometria. Intercanvis energètics. Iniciació a la cinètica química. Equilibri químic (6 setmanes).**
1.4. Hipòtesi atòmico-molecular de la matèria. Fórmules. Masses atòmiques i moleculars relatives.	**3.4. Tipus de reaccions. Àcid-base. Reclox. Electròlisi (4 setmanes).**
1.5. Introducció al sistema periòdic.	**4. Introducció a la Química del carboni (6 setmanes).**
1.6. Primeres idees de l'estructura de l'àtom.	**4.1. Composts del carboni i l'hidrògen.**
2. El sorgiment d'una nova imatge de la matèria (2 setmanes).	**4.2. Funcions orgàniques i grups funcionals.**
2.1. Fenòmens quàntics. Espectres.	**4.3. Isomeries dels composts de carboni.**
2.2. Hipòtesi de De Broglie. Nova imatge quàntica de la matèria.	**4.4. Reactivitat d'alguns grups funcionals.**
	4.5. Alguns dominis d'aplicació de la química orgànica (contaminació, fibres tèxtils, pesticides,...)

Si, per altra part, es confirma que els nous plans d'estudis universitaris inclouran ja al primer curs de les Llicenciatures que cada Universitat establirà –article 29.1 de la LRU– matèries amb un caire prou especialitzat –Equilibris iònics en dissolució, Espectroscòpia, etc– aleshores la Química General restaria per complet dins el marc curricular del Batxillerat, per la qual cosa els recursos de personal, de material i de temps haurien d'incrementar-se convenientment per tal d'aconseguir els objectius adequats a la situació.

El BOE del passat 14 de setembre establia les noves opcions que els centres podran oferir als alumnes de COU a partir del proper curs 88/89. Al quadre 2 es detallen les corresponents a l'Àrea de Ciències.

QUADRE 2

	OPCIÓ CIENTÍFICO-TECNOLÒGICA (Idèntica a l'actual de Ciències)	BIOSANITÀRIA (De nou disseny)
Matèries obligatòries	Matemàtiques Física	Química Biologia
Matèries optatives	Química Biologia Geologia Dibuix Tècnic	Matemàtiques Física Geologia Dibuix Tècnic
(Totes les matèries amb 4 hores setmanals)		

És evident que la mesura resulta en part encertada en tant que possibilita als alumnes una elecció més adequada del seu currículum, encara que també és cert que hauria d'haver-se establert amb anterioritat.

En qualsevol cas, aquesta disposició no és més que un reagrupament de les distintes opcions existents, però no soluciona gens el problema de fons, especialment el de les classes pràctiques, perquè les dotacions de professorat als instituts de ben segur que continuaran tan esguifides com sempre.

Al marge de tot el que hem exposat, caldrà veure de quina forma es sincronitzen les respectives implantacions de les Reformes dels nivells Mitjà i Superior. Però independentment del procés que seguirà el Ministeri, el que sembla evident és que tots els professionals de la docència implicats ens haurem d'entendre i coordinar de forma preceptiva

Miquel Palou. Professor de Física i Química de l'IB "M. Antònia Salvà". Llucmajor.

LLIBRES

Mateo ORFILA ROTGER. *Crónica del Bicentenario*, París-Mahón 1987, Miquel Angel Limón Pons, Ferreries, Caja de Baleares "Sa Nostra", 1987, – II + 63 p., il., 22 cm.

El passat 24 d'abril es complia a Maó el bicentenari del naixement de Mateu Orfila Rotger. En el llavors *Real Hannover*, actualment carrer de les Moreres, de la ciutat menorquina veia la llum el qui amb el temps seria el prestigiós Doctor i Degà de la Sorbonne de París i pare de la toxicologia moderna.

L'opuscle de Miquel A. Limon, publicat per la Caixa d'Estalvis de les Balears, ha estat l'aportació d'aquesta entitat als actes commemoratius del Bicentenari.

L'autor divideix l'obra en tres parts. A la primera, dedicada al personatge, esbossa les dades biogràfiques del Dr. Orfila, els seus orígens i formació inicial, la dissortada experiència a la Universitat espanyola, la posterior integració al món acadèmic i social parisí, els avatars polítics, etc. A la segona part es dóna puntual notícia delas distints actes commemoratius, celebrats a França i Menorca, l'homenatge dels toxicòlegs i la realització de les VII Jornades Toxicològiques Espanyoles. Finalitza amb una relació de les distintes publicacions i referències bibliogràfiques que sobre el Dr. Orfila han aparegut en motiu de l'efemèrides.

Es tracta, indubtablement, d'una encertada aportació de "Sa Nostra" al merescut homenatge a l'autor del *Tractat dels verins, Elements de química mèdica* i *Lliçons de medicina legal.*

A.T.

L'ESCOLA NORMAL DE MESTRES EN ELS SEUS ORÍGENS I EL REFORMISME LIBERAL

Aquest llibre, amb portada de l'inefable Jaume Falconer, que contrasta amb el picat de la lletra, que sembla fet amb un ordinador casolà, es ve a sumar a la contribució de Bernat Sureda, publicada, en foraster, també per la Universitat. (1)

Els dos llibres se centren en els antecedents (sobretot el de Sureda) i en els inicis (el de Mulet) de l'Escola Normal. De la resta de la història hi ha simplement algun capítol de llibre o algun articlet.

La supressió de la Universitat i la creació de l'Institut i de la Normal és una passa més cap a la provincialització. Diu Bartomeu Mulet:

"La creació de l'Escola Normal no era sinó una de les aspiracions de la naixent mentalitat liberal, que en matèria d'educació recollia l'herència de l'utilitarisme i el reformisme dels il.lustrats i desenvolupava la idea de l'obligatorietat i llibertat d'ensenyança sota el signe de la secularització, recoltzant-se en la castellanització i la centralització, vehicles per aconseguir la uniformitat." (p. 55)

El reglament d'Escoles Normals de 1843 mostra clarament com se situa de baixa la jàssera dels estudis de magisteri:

"Todo lo que no sea estrictamente necesario al pueblo es una excrecencia dañosa, un defecto que la imposibilita cumplir con su especial objeto. Este objeto es formar maestros de escuela, y más de todo maestros de aldea: cuantos conocimientos adquieran éstos, han de ser sólidos, prácticos, capaces de transmitirse a hijos de gente sencilla y pobre, los cuales destinados a un trabajo continuo y material, no tendrán el tiempo necesario para la reflexión ni el estudio".(p. 61). I més endavant:

"Pero de todas la enseñanzas, la principal, la que más cuidado merece, es la moral y religiosa. Todas podrían suprimirse excepto ésta sin saber leer ni escribir puede un hombre ser un buen padre de familia, súbdito obediente, pacífico ciudadano: nada de esto será si faltan los principios de moral y si desconoce los deberes que la religión prescribe." (p.63).

L'autor ho comenta al final del llibre:

"En general els objectius globals, almanco fins fa poc i amb comptades excepcions, de la formació dels mestres, i més encara de les mestresses, eren molt senzills des del punt de vista científic, ja que la finalitat fonamental no tenia gaires pretensions científiques, ni artístiques, ni literàries; es volia una mera reproducció ideològica, era una forma de reproduir l'ordre establert i/o adequar el canvi a la voluntat ideològica de les classes dirigents, i elevar el nivell educatiu de la població, però sense crear problemes. Els mestres es convertien en instruments dels governants, de les noves classes poderoses." (p. 80)

Fet i fet, llegit això, cobra sentit una de les frases de Lluís V. Aracil (que, per cert, ha botit enguany de la Universitat de Barcelona); diu :"ELS QUI NO HO SABEN SÓN ELS QUE HO ENSENYEN".

La Normal i l'ensenyament primari i mitjà han exercit des dels seus inicis una tasca deculturadora (deculturació vol dir, substitució de la cultura i la llengua pròpies per unes d'externes a la nació en qüestió, en aquest cas la catalana).

Jovellanos, entre altres principis que la "*Sociedad de Amigos*"(sabeu aquell que diu: -Vénen indis. -Què són amics o enemics? Diu:-Deuen ésser amics, perquè vénen junts) i l'Instituto aplicaren deia referint-se a la llengua catalana: Se dirá que la amamos, y es verdad, pero no la amamos con ciego amor. El mejor modo de amarla será cultivarla" (això, el 1802). Però amb aquesta idea Jovellanos es va quedar sol; els mallorquins preferien, com Antoni de Capmany, l'espanyolització. El 1779 Capmany parla del català com d'"un idioma antiguo provincial muerto hoy para la república de las letras". Josep Fontana, referint-se a aquest fet, diu:

La renúncia a la llengua era una de les bases de la seva aliança amb la monarquia absoluta -que havia entès perfectament la relació que existia entre la llengua i nacionalitat, i per això perseguia la llengua-, a la qual es demanava, en contrapartida, una política econòmica adequada a les necessitats del desenrotllament de la

província dins la unitat superior que era la monarquia espanyola." (2)

Aquesta renúncia a la llengua continua durant el segle XIX ... i encara avui per part de quasi totes les "dignissimes autoritats", i sovint sense contrapartida econòmica.

Un exemple de l'època: els fundadors de la Revista *La Palma* (1840-41) assenyalen, en castellà, com a principi de la revista "el color indígena que nos proponemos dar al anunciado periódico". Això sembla l'ideari dels diaris que es fan avui a Palma.

Ja per acabar voldria assenyalar la importància de fer una història completa de la Formació de Mestres. Però millor que escriure aquesta història, cap endarrera, és fer-ne una de nova, cap endavant.

Fer una nova Escola de Mestres que podria aprendre molt de la del temps de la República: com posar un quart any de pràctiques; com posar numerus clausus i nivell universitari, i no sub-universitari, com ara, que entren a l'Escola els estudiants que han quedat dins el sedàs després de la selectivitat; etc.

El que no pot seguir com el temps de la **República Española** és la tasca desculturadora. Hem de fer una Escola Catalana(i no només l'escola de Mestres, sinó també la primària i la secundària): una escola de llengua vehicular catalana; amb continguts culturals catalans i universals –i no només de Don Camilo i de don Adolfo–; i una escola amb mentalitat o "sentit comú" catalans. I el mateix pel que fa a la Universitat.

El 1992 l'Escola de Mestres farà 150 anys (i jo en tindré 42) que no ens agafi el **Vº Centenario** fent de comparses del genocidi, de l'espanyolització, de la deculturació. He dit, i enhorabona a l'autor.

Presentat per **Antoni ARTIGUES** a la Primera Setmana del Llibre Català, La Llotja de Palma, 29 d'octubre de 1987.

(1)SUREDA, Bernat.–*La Formación del Profesorado en Mallorca. Antecedentes y origen de la Escuela Normal.* ICE. Universitat de Palma de Mallorca, 1984.
(2)FONTANA, Josep.–*"Ciència històrica i consciència nacional catalkna"*, dins **L'Avenç**, n. 100, Barcelona, gener 1987.

MESTRE SUREDA, Bartomeu
Crònica de la nova cançó
Annals de la Universitat de les Illes Balears
Ed. Serveis de Publicacions
Palma de Mallorca, 1987. 133 pp.

Avui, precisament avui, com diria en Toni Serra, fa deu anys d'una manifestació inexistent. A Palma.

Gràcies a aquella manifestació de cinquanta mil inexistents mallorquins, tenim l'autonomia inexistent que tenim.

En aquella manifestació la gent inexistent s'hi barallava pel nom de la llengua inexistent que pressumptament parlam els mallorquins.

Si repassam les fotografies dels personatges de primera fila, que també surten en aquest llibre, podríem fer una crònica de fidelitats i desercions ben entretinguda.

D'això us vull parlar perquè el llibre d'en Tomeu Mestre hi convida. Llegint-lo veim que així com a França de les banyes en fan melodrames i no botons com seria natural, en aquesta dissortada terra inexistent, el poble, de moment, de l'opressió, en lloc de revoltes en fa *blues*, com els esclaus negres de Nova Orleans.

I en Tomeu, que sap fer molt bé el joc de mallorquí polissó i bergantell, detecta tot d'una la impostura i ens engana ell també, amb molta astúcia, escrivint un llibre titulat *Crònica de la nova cançó*, on gairebé no es parla ni de tornades, ni d'evolució melòdica, ni de qualitats musicals. En tomeu aparenta parlar dels *blues* però parla de negres i de negritud.

El títol del llibre, per ser exactes hauria de ser *"Crònica de fidelitats i desercions"*.
I deu ser per això, per què el nostre pressumpte Ajuntament pressumptament socialista degué trobar que hi sortien massa desercions o massa poques fidelitats dels seus pressumptes companys, que es negà a pagar-ne l'edició.

No li ho hem de retreure: és ben natural que, davant la impertinència d'en Tomeu, l'Ajuntament es negàs a fer de banyut i pagar el beure.

Per aquesta peculiar circumstància la Universitat, d'en Nadal Batle, l'única institució mallorquina en mans de pressumptes nacionalistes, va haver d'arriscar els seus precaris pressuposts en una tasca que, es miri per on es miri, no li correspondria mai en un país normal.

Arribats aquí us dec tenir em sembla, ben embullats.

Tenim un títol que hauria de ser un altre títol.

Tenim un llibre que si dugués aquest altre títol es veuria massa clar que en lloc d'un llibre és un pamflet. Passa només que està tan ben fet que, tot i fer-nos creure que és un llibre, l'autor és capaç de fer-nos aplegar molta de la seva ràbia per les desercions i molt del seu amor per les fidelitats.

Tenim una Universitat que, ha de fer més que d'Universitat i feliçment hi fa.

Però si tot això és així en lloc de fer-vos una presentació d'un llibre m'ha sortit un miting.

I, doncs que voleu que us digui?

De més verdes n'han madurat!

Que així sia!

Joan Mir

BEQUES DE LA CAIXA DE BALEARS "SA NOSTRA" PER A POSTGRADUATS PER A AMPLIACIÓ D'ESTUDIS A L'ESTRANGER

Per tercer any consecutiu, la Caixa de Balears "Sa Nostra" ha fet pública la resolució referida a les ajudes d'estudis per a l'estranger.

Tres han estat finalment els beneficiaris d'aquestes ajudes, consistents en el finançament complet del curs, passatges d'anada i tornada, dotació econòmica per a adquisició de llibres i una pensió mensual de mil dòlars. Aquests són els becats:

1.–Marc CARBONELL HUGUET, llicenciat en Ciències Matemàtiques i actualment professor adjunt del Departament de Física Teòrica de la Universitat de les Illes Balears. El seu projecte d'investigació *Els VSLI en el filtrat digital de senyals*, serà duit a terme a l'Imperial College of London, Departament d'Electronical Engineering.

2.–Maria Jesús ARRANZ CALDERÓN, llicenciada en Biologia per la Universitat de les Illes Balears. Cursarà els seus estudis sobre *Genètica de poblacions: obesitat* a l'Experimental Embriology and Teratology Unit de la Carshalton University, a Surrey

3.–Guillem ROMAN QUETGLES, llicenciat en Geografia per la Universitat de les Illes Balears. Desenvoluparà un projecte d'estudi sobre *Anàlisis econòmiques* a la Nottingham University, sota la tutoria del Dr. J.R. Parkinson.

Paral.lelament, a més de les ajudes relacionades, i com a demostració de la inquietud de la Caixa de Balears cap a aquest tipus de col.laboració, s'han atorgat quatre borses d'estudis per un import total de cinc-centes mil pessetes cadascuna als següents peticionaris:

1.–Carles J. MORELL ORLANDIS, llicenciat en Geografia i Història. Cursarà estudis a l'Oxford University sobre *Indústries lítiques a la prehistòria mallorquina.*

2.–Bartomeu JAUME ROIG, llicenciat en Ciències Biològiques. Desenvoluparà estudis sobre *Tecnologia de l'ADN recombinat* en el Centre Internacional de l'Enfance a París.

3.–José Antonio LÓPEZ GARCÍA, llicenciat en Psicologia i Ciències Biològiques. Durà a terme un estudi sobre *Activitat cerebral i processament d'informació humà* a la Sheffield University.

4.–María de la Luz CARRETERO OLEZA, llicenciada en Filosofia i Ciències de l'Educació. Completarà estudis a l'École des Hautes Études en Sciences Sociales de París.

Molí d'En Gaspar. Llucmajor: Guia de visita, **Andreu RAMIS PUIGRÓS**, dibuixos de Biel Bonnín, Palma de Mallorca, Caixa de Balears "Sa Nostra", 1987, 48 p., il., 24 cm.
ISBN 84–505–6546–4.

La dinamització i dotació de recursos de les Obres Socials de les Caixes d'Estalvis és, indubtablement, un dels objectius que aquestes han de potenciar. És precisament en aquesta línia on cal enquadrar la recentment apareguda guia de visita del *Molí d'En Gaspar*, publicada per la Caixa d'Estalvis de les Balears. El molí d'En Gaspar, situat a Llucmajor, fou adquirit per "Sa Nostra" el 1973 i integrat a l'obra social pròpia. A partir d'aquell moment no s'han interromput les millores, orientades cap a la recuperació de l'edifici i la seva conversió en acollidor museu etnogràfic. L'objectiu és el d'aconseguir un museu monogràfic sobre el cultiu dels cereals.

La guia ofereix una descripció, acompanyada d'interessants il.lustracions, de cada un dels elements de cultura material exposats a les distintes sales. Al mateix temps s'emmarquen en un context general en el qual es descriu el procés de cultiu i transformació dels cereals. es ressegueixen les tasques de la llaurada, la sembra, la segada, la batuda, mòlta i elaboració del pa. Els autors s'aturen especialment a l'hora de la descripció del molí de vent fariner i el seu funcionament.

L'edició, bilingüe, es presenta amb una bibliografia temàtica i un apartat amb dades útils per a la visita.

A.T.

Moluscos marinos i salobres del Pleistoceno Balear.
Juan CUERDA BARCELÓ, prólogo; J. C.–Palma de Mallorca: Caja de Baleares "Sa Nostra", 1987, 422 p., il., 24 cm.
ISBN S4–7535–110–7.

Juan Cuerda Barceló, expert malacòleg i president de la Societat d'Història Natural de les Balears, ha incorporat una obra important al fons bibliogràfic de la Caixa d'Estalvis de les Balears "Sa Nostra". En aquest ampli estudi hi figuren, juntament amb moltes de les seves varietats, totes les espècies de mol.luscs fins ara recollits als jaciments del pleistocè marí de les nostres illes.

S'ofereixen dades relatives a la seva ecologia i distribució geogràfica i estratigràfica, així com la relació dels jaciments baleàrics on es troben i la de molts altres on s'ha assenyalat la seva existència. També s'ofereixen dades relatives a la bibliografia consultada i una bona col.lecció de làmines a les quals es reprodueixen gran part de les espècies descrites.

Amb aquesta interessant aportació, continuació de l'obra *Los tiempos cuaternarios en Baleares*, la Caixa de Balears "Sa Nostra" aporta, una vegada més, instruments d'ús necessaris per al coneixement de la nostra realitat. Una contribució d'elevat rigor inel.ludible per a estudiosos i investigadors de la paleontologia balear.

A.T.

